

CULTUUR magneet

Cultuurnieuws:

- 4 Kennismaking vier leden Provinciale Staten
- 22 MoMo: Modernisering Monumentenzorg
- 26 Cultuur Kort

Inhoud

- 2 Drentse Culturele prijs 2010 voor Albert Rademaker
- 6 Hoe staat de cultuur erbij in Aa en Hunze?
- 8 4 vragen aan: Peter Sluiter, Gevangenismuseum
- 10 Oktobermaand Kindermaand groeit
- 11 25 jaar Drentse Popprijs!
- 12 Kunst in de openbare ruimte
- 14 Schoone kunsten: Jack Nieborg, theaterregisseur
- 16 10e Poppenfestival Meppel
- 17 Volkscultuur-symposium
- 18 Drentse Taolkaarten en 't Huus van de Taol
- 20 Stenenkunstenaar Chris Booth valt voor Drenthe
- 23 Culturele Uitdag en verder
- 24 Ouderen en cultuur: Gekleurd Grijs
- 25 Nieuwe website Biblionet

Veertig jaar werk in uitvoering

100% Drent

voor cultuurmakers
en cultuurliefhebbers
binnen en buiten
Drenthe

*Winnaar Culturele Prijs van Drenthe 2010***Albert Rademaker****creatief wisselwerker,
ontwerper pur sang**

Op 8 november ontving de Drentse vormgever Albert Rademaker (64) uit handen van cultuurgedeputeerde Rein Munnikma de Culturele Prijs van Drenthe 2010. Opgeluisterd door de PeerGroup -onder leiding van de vorige winnaar Sjoerd Wagenaar- kreeg Rademaker in Donderen een warm onthaal. Hij werd ruimschoots in het zonnetje gezet, maar deed ook iets terug: de 10.000 euro die aan de prijs verbonden is, heeft Rademaker ogenblikkelijk aangewend om een -hoe kan het anders- bijzonder boekje te maken, met een overzicht van zijn 40-jarig oeuvre. Alle aanwezigen kregen dit boekje -Het Rademaker Handschrift- waaraan de afgelopen weken keihard is gewerkt, als aandenken mee. In een beperkte oplage is het boekje tevens verkrijgbaar via uitgeverij/drukkerij van Gorcum (zie www.vangorcum.nl).

Een achtkoppige jury onder leiding van Bert Naarding heeft zich de afgelopen maanden over alle kandidaten voor de Culturele Prijs van Drenthe gebogen. Mede door een publieksoproep waren er in totaal ruim veertig namen, organisaties en initiatieven binnengekomen. Anders dan bij voorgaande edities was er deze keer geen openbare shortlist waaruit de winnaar werd gekozen. De lijst werd telkens korter tot er uiteindelijk één persoon overbleef waar de gehele jury zich unaniem in kon vinden: Albert Rademaker. Het juryrapport roemt Rademaker om drie zaken: de constant hoge kwaliteit van zijn werk, steeds weer leidend tot bijzondere producties; de binding met Drenthe: Rademaker wordt beeldbepalend genoemd voor hoe Drenthe zich in veel uitingen manifesteert; zijn kennis van landschap en historie en vele Drentse opdrachtgevers versterken dat beeld. Als derde punt wordt zijn bindende en stimulerende kracht naar anderen toe genoemd.

Nog steeds beduusd Omringd door bloemen die Albert Rademaker en zijn vrouw Truus mochten ontvangen sinds half oktober bekend werd dat hij de winnaar is van de Culturele Prijs van Drenthe in 2010, en middenin de productie van *Het Rademaker Handschrift* spreken we elkaar eind oktober in zijn boerderij in Annen. Hoe ondergaat hij al deze kwalificaties? Albert, nog steeds enigszins beduusd: 'Tsjja, ik zie mijzelf vooral als een wisselwerker die, in samenspraak met opdrachtgever, tekstschrijver, DTP-er, illustrator of fotograaf een mooi product maakt. Daarbij geldt: hoe beter de wisselwerking of klik, hoe

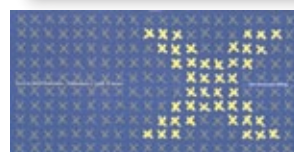
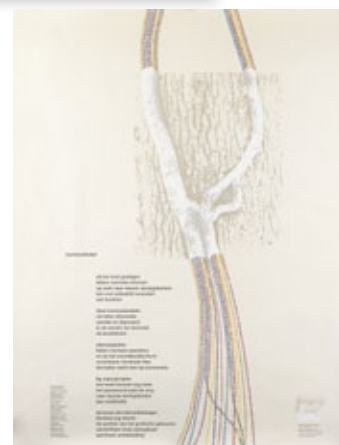
beter het proces en dus het eindresultaat. Als ik enthousiasme proef bij anderen, ga ik zelf al gauw tot het gaatje en erover heen. Vormgeven is voor mij vooral een creatief proces, waarbij het om ideeën en invalshoeken draait. Zijn die eenmaal helder dan is de uitvoering niet moeilijk. In die zin is ontwerpen -echt dingen bedenken- interessanter dan de vertaling ervan.'

In de praktijk gevormd Terug naar hoe het begon. Als zestienjarige jongen deed Albert in 1962 toelatingsexamen op kunstacademie Minerva. Hij ging hier naartoe op voorpraak van Evert Musch, docent aan deze opleiding en kunstenaar. Albert kende de familie Musch mede door hun zoon, met wie hij samen op de lagere school zat. Daar viel op dat hij mooi kon tekenen. Als arbeidersjongen kwam Albert bij de familie Musch voor het eerst in aanraking met kunst, een destijds heel nieuwe wereld voor hem. Musch zag Alberts' talent en bleef ook na zijn afstuderen, vier jaar later, lange tijd een mentor voor hem.

Albert begon z'n carrière bij de handelsdrukkerij van Gerrit Vlieghuis, die zijn bedrijf later integreerde met van Gorcum. In deze periode leerde hij alle facetten van

Fotografie Dinanda Luttkihedde

Albert Rademaker, bij de overhandiging van de Drentse Culturele Prijs 2010, in Donderen: 'Het is werkelijk overdonderend, alle aandacht voor mij en mijn werk!'

het vormgevings- en drukkersvak kennen en werkte hij zowel voor commerciële als niet-commerciële opdrachtgevers. Landschap en cultuurhistorie hebben hem altijd bekoord en door zijn contacten met de provincie kwam hij steeds meer in beeld bij instellingen in deze hoek. Albert: 'Ik merkte al snel dat daar mijn hart lag. Ik kon er meer mee. In plaats van vooral dienend en illustratief bezig te zijn -ik heb ook de nodige wasmachines, motoren en geisers getekend-, kon ik hier helemaal mijn ei kwijt: meer typografisch, refererend aan oude handschriften en erfgoed, de natuur en het Drentse landschap, voor mij een eeuwige inspiratiebron. In 1973 maakte ik een ontwerp dat veel in beweging zette: Drenthe anno, een provinciestudie die pleitte voor de ontwikkeling van grote kernen, ten koste van het platteland. In de volksmond had men het al snel over dat "rot-rapport" -en dat was het ook-, maar wel met een prachtige omslag van een Drentse eik, tegen een abstracte achtergrond. In die tijd was dit behoorlijk vernieuwend. Het leidde tot tal van nieuwe opdrachten. In 1980 ben ik uiteindelijk volledig voor mijzelf begonnen.'

Ontwikkeling In de ruim veertig jaar die Albert Rademaker in het vak zit, is 'vormgeving' enorm geëvolueerd. Albert was en is geen computerfan. Hij heeft ooit een Mac gehad, maar vond het 'een hoop gedoe'. Hij maakt nog steeds zeten opmaak-instructies, daar waar nodig plakproeven en gaat naast DTP-ers zitten die zijn ideeën uitvoeren. Een website heeft hij niet. Een buitenstaander zou zeggen: anno 2010 kan een vormgever zo onmogelijk functioneren. Hij bewijst het tegendeel. Hoe kan dat? Albert: 'Ik heb diverse revoluties meegemaakt. Van letters in lood zetten, naar fotografisch zetten, van boekdruk naar offset, en sinds twintig jaar de volledige digitalisering. Ik volg en begrijp het allemaal, kan het ook toepassen, maar kies ervoor mij goeddeels op het ontwerpen te concentreren. Als een ontwerp af is, weet ik voor mezelf al hoe het eruit gaat zien: compositie, typografie, kleur, alles is helder. Dat geldt voor een logo, maar ook voor een boekomslag, een brochure of een blad. Zaak is uiteraard deze ontwerpen één op één te digitaliseren. Daar help ik bij, maar zelf ben ik dan alweer een stap verder. Als ik alles overzie, en zo'n oeuvreprijs zet daar wel toe aan, durf ik wel te stellen dat ik eigenlijk steeds creatiever word, naarmate de digitalisering voortschrijdt.' Hoogtepunten noemen is lastig, daarvoor is zijn werk te omvangrijk en divers. Maar alleen al de serie nieuwjaarskaarten laat -binnen één genre- de ongelooflijke reikwijdte zien van zijn ontwerp-kunsten. Natuurlijk waren er ook minder geslaagde projecten. In *Het Rademaker Handschrift* komen die onder de noemer *Old Zeer* ook aan bod. Maar dat zijn er toch niet al te veel. De ondertitel van het boek *Veertig jaar werk in uitvoering* geeft aan dat Albert Rademaker nog lang niet klaar is en dat is voor Drenthe een prettig vooruitzicht!

De Culturele Prijs van Drenthe wordt sinds 1955 uitgereikt, soms jaarlijks, sinds kort weer tweejaarlijks. Albert Rademaker is de 42e winnaar. De door de provincie ingestelde prijs is bedoeld voor personen of organisaties die bijzondere culturele verdiensten hebben geleverd in Drenthe, waarbij met name wordt gekeken hoe inspirerend het werk is en wat de culturele en sociale betekenis ervan is voor de provincie en haar inwoners. De winnaar ontvangt 10.000 euro en een bronzen legpenning. Enkele van de eerdere prijswinnaars zijn: Harry Muskee, Marga Kool, Tjerk Vermaning, Evert Musch, Harry de Vroome, DeHullu Beeldentuin, Stichting Het Drentse Boek, Theater te Water, het Roder Jongenskoor en Galerie Brink 7.

Ik word
steeds
creatiever
naarmate
de
digitalisering
voortschrijdt

Redactioneel

In Drenthe leeft de cultuur als nooit te voren. Nu de dagen weer korter zijn, schotelen we u in dit nummer een (di)vers palet aan Drentse kunst- en cultuuruitingen voor. Uiteraard zetten we Albert Rademaker, winnaar van de Culturele Prijs van Drenthe 2010, in het zonnetje. Als 'gastvormgever' heeft hij zich, op ons verzoek, ook over het omslag van deze CultuurMagneet gebogen. We spreken met Eric van Oosterhout, burgemeester van Aa en Hunze -de nieuwe culturele gemeente van Drenthe in 2011-, en maken nader kennis met de man achter de succesvolle Shakespeare theatervoorstellingen in Diever, regisseur Jack Nieborg. In de rubriek Vier vragen aan, maakt directeur Peter Sluiter duidelijk waar het Gevangensmuseum staat. Ook het Huus van de Taol vertelt, in goed Drents, hoe het ermee staat. In Drenthe worden momenteel diverse landart-projecten uitgevoerd waarbij kunst de schoonheid van het landschap versterkt. In deze CultuurMagneet leest u erover.

Bij het bevorderen van cultuurparticipatie wordt vaak op de doelgroep jongeren ingezet. In Drenthe willen we vooral ook de groeiende groep ouderen hierbij betrekken. Het project Gekleurd Grijs, waarbij tientallen culturele en maatschappelijke organisaties zich voor cultuurparticipatie van ouderen gaan inzetten, is daar een goed voorbeeld van. Drenthe loopt hiermee voorop in Nederland. In komende nummers kunt u hier meer over lezen.

Voor de provincie blijft het bevorderen van actieve cultuurparticipatie een belangrijk provinciaal beleidsdoel. In Drenthe doen we dit nadrukkelijk samen met de twaalf Drentse gemeenten, via met name culturele allianties. In 2011 en 2012 gaan we daarmee door. CultuurMagneet volgt het nauwgezet.

Een ander beleidsterrein waarop de Provincie Drenthe een hoofdrol speelt, is de inrichting van de openbare ruimte. Zo vond er onlangs een zogenaamde MoMo-conferentie plaats, o.a. over de relatie tussen cultuurhistorie en het ontwikkelen van ruimtelijke plannen in diverse regio's. Een verslag is opgenomen. Al met al heel veel goed nieuws, maar.. natuurlijk zijn er ook zorgen. Onvermijdelijke bezuinigingen zullen ook de culturele sector in Drenthe treffen. Vier Drentse statenleden spreken zich in dit nummer uit over kunst en cultuur, maar ook over bezuinigingen. In een volgend nummer laten we ook anderen aan het woord.

Wij wensen u veel leesplezier! Tot in 2011.

Wilt u reageren? Stuur een e-mail naar cultuurmagneet@drenthe.nl

Gerrit Kamstra

Wat gaat goed, wat mag/moet anders?

Drentse statenleden over kunst en cultuur

Wie houdt zich in Drenthe vanuit Provinciale Staten met cultuur bezig? In dit nummer van CultuurMagneet maakt u kennis met de vertegenwoordigers van de vier grootste politieke partijen in de commissie Cultuur en Welzijn. Ook na de komende Provinciale Statenverkiezingen van maart 2011 willen Annemarie Pannekoek (VVD), Ko Vester (SP), Bert Hemsteede (PvdA) en Dick Dijkstra (CDA) zich graag voor cultuur blijven inzetten. Zij laten hier hun licht schijnen over het Drentse culturele landschap, maar vertellen ook over hun persoonlijke betrokkenheid en verwachtingen bij kunst en cultuur.

Annemarie Pannekoek (VVD, lijsttrekker bij de Provinciale Statenverkiezingen van maart 2011) 'Cultuur is een onmisbaar element in ons leven, het doet iets met je: het ontroert, irriteert en/of scherpt de geest. Recent heb ik de film *Tirza* gezien en de voorstelling *Alice in Wonderland* van het Noord-Nederlands Toneel. Allebei heel mooi, persoonlijk raakte *Tirza* mij meer, het toneelstuk was nogal hectisch. Maar mijn man en ik hebben ook een abonnement op het Noord-Nederlands Orkest en gaan veel naar dansvoorstellingen. Er gaat nooit een week zonder cultuur voorbij, zo hebben we onze kinderen ook opgevoed. Dit is mijn tweede periode in Provinciale Staten (PS) van Drenthe. Hiervoor zat ik drie jaar in Provinciale Staten van Gelderland, waar ik ooit begon als fractiemedewerker. Daarna ben ik jarenlang werkzaam geweest als adviseur op het gebied van de kinderopvang en brede scholen. In Drenthe maak ik deel uit van de commissie Cultuur en Welzijn; van de commissie Omgevingsbeleid ben ik voorzitter. Ik krijg zodoende veel mee van wat er speelt in Drenthe.

Wat we in Drenthe goed doen is de samenwerking benutten, vooral met Groningen en Friesland; denk aan toneel- en muziek-

'Wat we in Drenthe goed doen is de samenwerking benutten, vooral met Groningen en Friesland'

gezelschappen. De manier waarop de PeerGroup locatietheater vormgeeft, leent zich juist goed voor het kleinschalige Drentse platteland. Wat betreft de musea steun ik het beleid om ons op de vijf grote musea te concentreren met het Drents Museum als pronkstuk. Ik onderschrijf het belang van erfoededucatie en de taak van de provincie daarin. Als we kans zien dat meer te verbinden met ruimtelijke – en landschapsontwikkeling, kunnen we dat zeker borgen. De samenwerking tussen provincie en gemeenten in Studio 13 loopt in het algemeen goed. Lokale plannen moeten waar mogelijk worden ondersteund. Neem de Culturele Uitdaging, een mooi initiatief, dat echter veel voorbereiding vraagt. We leunen daarbij erg op de inzet van vrijwilligers. Er is op zo'n dag zoveel te doen, dat mensen overal even aan ruiken en vooral ook dingen overslaan. Raken vrijwilligers daardoor niet gedemotiveerd? Daar maak ik me wel eens zorgen over.

Uiteraard ben ik ook bezorgd over de bezuinigingen die de cultuursector wacht. Het is niet mijn keuze daar tweehonderd miljoen op te korten. Doordat we al veel samenwerken, valt de schade in Drenthe hopelijk mee, al zal het volgende college zeker ook scherpe keuzes moeten maken.'

Ko Vester (SP, nummer 2 op de kieslijst bij de Provinciale Statenverkiezingen van maart 2011) 'Kunst is voor mij een beleving waardoor je anders naar de werkelijkheid gaat kijken. Kunst verrijkt je leven, is breed qua oriëntatie en moet laagdrempelig zijn. Ik vind dat vanuit mijn politieke overtuiging, maar ook als kunstenaar. Ik liep vroeger altijd te foeteren op de politiek

die het erbij liet zitten. Zelf politiek actief worden was hierop het antwoord. De afgelopen 3,5 jaar heb ik me hard gemaakt om kunst en cultuur in Drenthe zo zichtbaar mogelijk te maken, al gaat het ten koste van mijn eigen "kunstcarrière". Ik werk daarnaast nog als applicatiebeheerder bij de Centrale Huisartsdienst in Assen. Recent heb ik *Alice in Wonderland* gezien. Prachtige voorstelling, hoog tempo, mooie beelddelen, maar niet makkelijk. Het zet je aan het denken, vraagt wat van je als toeschouwer, daar hou ik van.

Qua cultureel aanbod is er op het eerste gezicht best veel in Drenthe. Sommige disciplines zijn echter nauwelijks vertegenwoordigd. Denk aan dans, experimenteel toneel en abstracte beeldende kunst. Daar moet meer aandacht voor komen, net als

voor culturele talentontwikkeling. Op sportgebied wordt daar, ook in Drenthe, veel aan gedaan met speciale programma's, stipendia en ambassadeurs. Op cultuurgebied is het helaas stil. Echte culturele talenten trekken zo weg uit Drenthe.

'Denk groot, steek je kop boven het maaiveld uit. Het Drents Museum loopt hierin voorop'

Ik ben positief over het werk van de Adviescommissie Cultuur. De lat ligt daar hoog en terecht. Maar omdat gemeenten als gevolg van het Studio 13-proces en de daaruit voortvloeiende culturele allianties steeds meer bevoegdheden krijgen, ook op cultuurgebied, staat de kwaliteit in algemene zin onder druk. Gemeenten hebben veelal niet de kennis om daar goede keuzes in te maken. Waar ik blij mee ben is dat bij de renovatie van het Provinciehuis uiteindelijk toch de 1%-regeling wordt toegepast. Zodoende is hier nu twee ton voor kunstuitingen

beschikbaar. Dat wordt een gedurfd heden-daags kunstproject. We moeten af van de stereotiepen dat Drenthe alleen rust en ruimte biedt, verbeeldt door heideland-schappen en schaapskuddes. Denk groot, steek je kop boven het maaiveld uit. Het Drents Museum loopt hierin voorop, met een goede eigen collectie, schitterende wisselexposities en een groot publieksbereik. Dat geldt bijvoorbeeld niet voor museum de Buitenplaats, met alleen maar wisselexposities, waar je zelfs met je museumjaarkaart geen korting krijgt. Dat kan dus niét!

Bert Hemsteede (PvdA, nummer 13 op de kieslijst bij de Provinciale Statenverkiezingen van maart 2011) 'Kunst en cultuur geven verdieping

aan je leven, als cultuurgenieter, maar ook als maker. Een recente studie van het CPB toonde aan dat bijna de helft van de bevolking zich actief met cultuur bezighoudt. Dat creatieve zit in ons mensen ingebakken. Om goed georiënteerd te blijven bekijk ik veel. Recent bezocht ik een tentoonstelling van de overleden kunstenaar Tineke Mulder in Roden, ik was in museum de Fundatie in Zwolle en bij de lezing Stil de tijd, van de filosofe en schrijfster Joke Hermsen. Als ik er aan toe kom, schilder ik nog wel eens of maak een houtsnede.

Met de cultuureducatie gaat het in Drenthe goed: alle basisschoolleerlingen en een flink deel van de middelbare scholieren worden zo bereikt. Ik ben het oneens met het versterken van de Drentse identiteit als uitgangspunt van regionaal cultuurbeleid, wat ook in de provinciale cultuurnota doorklinkt. Ik geloof niet dat Drenten zich meer Drent gaan voelen door ze hunebedden of schapen als ijkpunten aan te reiken. Drenten zijn net als andere Nederlanders wereldburgers. Drenten worden mede gevormd door wat ze in Drenthe zien en ervaren. En dat is de wereldgeschiedenis op kleine schaal: vanaf de neolithische tijd (Hunebedcentrum), via de grote sociale problemen van de 19e en

20e eeuw (Veenhuizen, Veenmuseum) en de Tweede Wereldoorlog (Westerbork), tot de high tech van nu (Astron). We hebben het allemaal op relatief korte afstand van elkaar in dat prachtige Drentse landschap. Dat gegeven moet je nog beter benutten

'Drenten gaan zich niet meer Drent voelen door ze hunebedden of schapen als ijkpunten aan te reiken'

dan nu het geval is. Het Drents Museum en Drents Archief tonen o.a. de verdieping en verbinding tussen het een en ander. In mijn optiek hebben alle Drentse kinderen voor hun vijftiende in het kader van cultuureducatie deze plekken intensief bezocht, waarmee iedereen een gelijke culturele (erfgoed)bagage meekrijgt. In de volgende collegeperiode wil ik me daarvoor hardmaken.

Verder moeten we meer aan talentontwikkeling bij de jeugd doen. De Kunstbende is heel goed, maar dat kan niet alles zijn. Wat betreft de bezuinigingen die op ons afkomen: we zullen keuzes moeten maken. De diversiteit qua aanbod is op zich oké. Er blijkt in sommige disciplines zelfs meer aanbod te zijn dan belangstelling. Dat moet meer met elkaar in evenwicht komen; niet enkel door vraag te stimuleren, maar ook in aanbod te schrappen.'

Dick Dijkstra (CDA, nummer 4 op de kandidatenlijst bij de Provinciale Statenverkiezingen van maart 2011; definitieve kieslijst wordt later bekend) 'Cultuur is voor mij nadrukkelijk met opvoeding verbonden, het doorgeven aan elkaar van wat bijzonder is. Als gezin kunnen we genieten van musea met vaste en wisselende exposities -het Chinese Terracottaleger was daarin echt schitterend-, tot voorstellingen van de PeerGroup, tot allerlei vormen van muziek. Maar ook taal. Mijn vrouw is Drents en hoewel we thuis Nederlands praten, is het op familiebijeenkomsten meteen Drents. Kinderen pakken dat snel op en zo geef je dat door. Ik vind dat we met name het Drentse erfgoed moeten koesteren.

Ik werk in de recreatiesector en heb van daaruit regelmatig met de politiek te maken. Zo ontstond het besef politiek actief te worden, niet alleen langs de zijlijn te blijven staan. Dit is mijn eerste periode in Provinciale Staten en het bevalt goed. Cultuur is de ruggengraat van Drenthe. En dat gaat verder dan het Hunebedcentrum, het Gevangensmuseum Veenhuizen, het Herinneringscentrum Westerbork of het Drents Museum alleen. De toegevoegde waarde hiervan is heel groot, zowel naar Drenten zelf, alsook naar de vele gasten die

Drenthe bezoeken. Maar het verhaal van Drenthe wordt ook op andere manieren verteld: via de natuur, via monumenten, het vele erfgoed en via de Drentse taal. Bezoekers snuiven zo ook cultuur op. En dat zie je terug in bestedingspatronen. Cultuur is in Drenthe daarom of juist ook een economisch verhaal. Het verhaal van Drenthe zou nog sterker overkomen door bijvoorbeeld iets als een jaarlijkse Drenthe-dag; een festivalachtig evenement op tal van plaatsen in Drenthe waarin taal, architectuur, muziek, geur en smaak centraal staan. De koppeling van deze elementen aan lokale initiatieven zou een nieuwe impuls kunnen geven aan het cultureel klimaat.

Waar winst valt te behalen, juist ook vanwege de noodzakelijke bezuinigingen, is een intensievere samenwerking tussen

de grote culturele Drentse instellingen. Nu heeft iedere club zijn eigen afdeling PZ, financiën, ICT, noem maar op. Bundel dat, concentreer je op de dingen waar je goed in bent en stoot andere zaken af. Als je zo op zakelijke basis diensten uitruilt,

'Cultuur is de ruggengraat van Drenthe en juist daarom is cultuur ook een economisch verhaal'

kun je het motto *iedere euro voor cultuur, wordt daar ook werkelijk aan besteed* écht waarmaken. En dat is de komende jaren hard nodig, ook in Drenthe.'

Onthulling van het Cultuurlijk-logo tijdens de Culturele Uitdag, 11 september 2010, door cultuurgedeputeerde Rein Munniksma en burgemeester Eric van Oosterhout

Kunst en cultuur is een belangrijk beleidsonderdeel voor gemeenten, ook in Drenthe. In CultuurMagneet kijken we in elk nummer telkens hoe één specifieke Drentse gemeente met kunst en cultuur omgaat, wat er aan plannen en ambities leeft en waar samenwerking wordt gezocht met andere instellingen en initiatieven. In dit nummer: de gemeente Aa en Hunze.

Hoe staat de cultuur erbij in ...

Aa en Hunze?

Thema *Cultuurlijk* als verbinding van natuur en cultuur

Met ruim tachtig verenigingen op 25.000 inwoners kent de gemeente Aa en Hunze een actief sociaal-cultureel klimaat. In de aanloop naar 2011 waarin Aa en Hunze zich een jaar lang Cultuurgemeente van Drenthe mag noemen, doen de inwoners er nog een schepje bovenop. Er staat van alles te gebeuren en de gemeente wil een paar toppers tot een jaarlijks evenement laten uitgroeien. Burgemeester Eric van Oosterhout, tevens belast met de portefeuille cultuur, ziet er enorm naar uit: 'Er staan hier bijzondere dingen te gebeuren, 2011 wordt een memorabel jaar voor Aa en Hunze.'

De keuze voor het thema Cultuurlijk motiveert de gemeente in haar projectplan als volgt: 'Aa en Hunze wil een verbinding maken tussen cultuur en landschap, cultuur en omgeving, cultuur en toerisme, cultuur en erfgoed, waarbij onze hele gemeente als podium of als decor dient.'

U wilt verbreden en verdiepen wat moet resulteren in een blijvende betrokkenheid, ook na het culturele jaar voor in ieder geval drie culturele activiteiten. Al enig idee welke dat gaan zijn? Eric van Oosterhout: 'Waar ik veel van verwacht is het plan van de PeerGroup om op de flanken van de Hondsrug gedurende vijftien avonden de eerste Drentse openluchtopera op te voeren. Een groot spektakel rond een klassiek typisch Drents thema -wát blijft nog even geheim-, waar zo'n 500 man per avond naar kan komen kijken. Dan hebben we het dus over 7500 bezoekers. Binnen onze gemeente is dit nieuw, het voegt echt iets toe, maar ik weet zeker dat er regionaal en zelfs landelijk belangstelling voor bestaat. Het mooie is ook dat de PeerGroup er via audits nadrukkelijk lokaal talent bij betreft. Zo creëer je draagvlak en doe je tegelijkertijd aan talentontwikkeling! Een initiatief als dit heeft zeker potentie om door te groeien, mits de financie-

ring rondkomt uiteraard. Zo zijn er meer "mogelijke blijvers", maar die houden we nog even voor onszelf.'

Via een speciale subsidieregeling stellen gemeente en provincie eenmalig € 140.000,- beschikbaar. Hoe staat het met de aanvragen? 'Tot dusverre zijn er zo'n vijftig aanvragen ingediend, zeer uiteenlopend van karakter. Van professionele - tot amateurtheatergezelschappen, muzikale activiteiten, dans en literatuur en poëzie. Sommige activiteiten richten zich op een breed publiek, inclusief toeristen, andere zijn meer op specifieke leeftijdsgroepen of op één van de kernen toegesneden. Wat ik als amateurschrijver mooi vind, is dat er ook een aanvraag bijzit van een kleinschalig poëziefestival in de zandkuil van Gasselte. Daar komt misschien honderd man op af, maar het heeft zeker allure. Soms gaat het dus om bestaande activiteiten, soms ook om geheel nieuwe. Bij de subsidieaanvragen,

zeker bij de grotere, benadrukken we dat men ook elders geld moet aanboren. Dat kan gaan om inkomsten uit toegang, cofinanciering door andere fondsen of sponsoring door bedrijven. Dit laatste is momenteel vanwege de crisis lastig; waar mogelijk proberen we hierin te ondersteunen, met de gemeente en de burgemeester als boegbeeld.'

Aa en Hunze is in Drenthe de vijfde gemeente die zich een jaar lang 'Cultuurgemeente van Drenthe' mag noemen. Maakt u gebruik van de ervaringen van uw voorgangers Westerveld (2009), Hoogeveen (2007/2008), Assen (2005) en Borger-Odoorn (2002)? 'We hebben zeker in Westerveld goed rondgekeken en met diverse mensen gesproken omdat onze

'Goede locatiekeuzes die aansluiten op het thema Cultuurlijk zijn belangrijk. Daarvan hebben we er meer dan genoeg!'

plannen toen al vorm begonnen te krijgen. Het werken vanuit een duidelijk thema en daaraan vasthouden is een eerste vertrekpunt. Met *Cultuurlijk* denken we daarin goed te slagen. Juist omdat het geen bestaand woord is zet het je aan het denken; het maakt de link tussen natuur en cultuur snel duidelijk. In maart hebben we het thema in de kerk van Rolde gelanceerd. Daar kwamen 170 mensen op af, die vooral positieve reacties en input op het thema gaven. Daarna zijn er nog twee culturele borrels geweest waar men ideeën kon uitwisselen. De sfeer op die bijeenkomsten is constructief; weinig "wat nou als"-vragen, men vindt elkaar in oplossingen. De

bijdrage van onze gemeentedichter Egbert Hovenkamp mag hierin niet onvermeld blijven. Als performer pur sang weet hij met zijn gedichten en aanwezigheid Aa en Hunzenaren tot op het bot te raken én te motiveren. Heel inspirerend.' Goede locatiekeuzes die aansluiten op het thema zijn belangrijk. Zo vindt Zomerzinnen in 2011 in Aa en Hunze plaats. De bibliotheken die dit organiseren willen het liefst de Brink in Rolde als locatie, net als in 2010 toen op het plein bij de bieb in Hoogeveen een grote tent verrees. Dat is weliswaar voor de hand liggend, maar er zijn veel mooiere locaties. Ik zou het zelf geweldig vinden als Zomerzinnen in 2011 in Amen plaatsvindt, in en rond café de Amer, onder andere bekend van de literaire Hemel, dat dan toevallig ook nog eens twintig jaar bestaat. Qua logistiek veel lastiger, maar aan de rand

van de Drentse Aa ook veel spannender! Enfin, die discussie loopt nog.'

De gemeente heeft een vraag en aanbod-rubriek aangemaakt waar iedereen die dat wil een oproep kan plaatsen. Wat er nu staat is zeer uiteenlopend. Hoe 'match' je dit, wie heeft de regie hierover? Klaasje Everts, projectleider Cultuurgemeente: 'Het is inderdaad zeer divers; van iemand die voorstelt om afgedankte beeldende kunst uit kantoren te verkopen en de opbrengst ervan te gebruiken voor fondsen om het culturele jaar te sponsoren, tot het componeren van een speciaal Aa en Hunzelied dat alle

basisschoolleerlingen zouden moeten instuderen, een dorpentocht-expositie, een balletdansvoorstelling, een fietscultuurtocht, culinaire en muzikale hoogtepunten en allerlei mensen die, al dan niet tegen een vergoeding, hun individuele kwaliteiten aanbieden. Het idee is toch dat mensen elkaar zoveel mogelijk zelf vinden. Als gemeente blijven we hierin in principe op de achtergrond, waar mogelijk brengen we mensen met elkaar in contact. Sommige ideeën kosten geld, en komen dan terug als aanvraag, anderen niet. Daarnaast hebben we de borrels waar mensen elkaar ontmoeten en men vindt elkaar hier natuurlijk vrij makkelijk.'

Wanneer is het culturele jaar 2011 voor de gemeente Aa en Hunze geslaagd?

Eric van Oosterhout: 'Als we straks een serie mooie momenten hebben gehad, waarbij bezoekers op bijzondere plekken zijn geweest waar ze ervaren hebben hoezeer natuur en cultuur in Aa en Hunze samenhangen. Daarnaast moet er ook een herhaalfactor in zitten; bezoekers en/of activiteiten die terugkeren en zo de culturele infrastructuur van Aa en Hunze versterken.'

Op de website www.cultuurlijkaaenhunze.nl vindt u een actueel overzicht van alle activiteiten die in Aa en Hunze plaatsvinden als onderdeel van de Cultuurgemeente van Drenthe 2011.

U kunt ook terecht bij Klaasje Everts, projectleider Cultuurgemeente Aa en Hunze, keverts@aaenhunze.nl

INSTAAN VOOR

Er waait adem vol mogelijkheden over en door de dreven de stroom stroomt af en aan de heuvels glooien hier en daar de mensen geven aan en weer

het zal zich tonen;
in een ogenblik
in een handomdraai
in woord en daad
waar Cultuurlijk voor staat

Egbert Hovenkamp II
(GemeentePoeet van het
StroomTaalLandschap)

4

aan Peter Sluiter, directeur Gevangenis­museum Veenhuizen

vragen

Hoe bijzonder is de plek die het Gevangenis­museum Veenhuizen binnen het Nederlands museum­landschap inneemt, ook door zijn verbinding met Veenhuizen zelf? 'Als Gevangenis­museum kun je natuurlijk geen betere vestigingsplaats hebben dan Veenhuizen. Niet alleen om historische redenen, maar juist ook omdat in de onmid­dellijke omgeving van ons museum in drie gevangenis­sen zo'n 700 gedetineerden hun straf uitzitten. De hele omgeving van het museum doet daardoor "justitieel" aan. Bezoekers komen zo meteen in de juiste sfeer. Direct naast het museum staat achter hoge hekken de gevangenis Esserheem, waar het elke dag een komen en gaan is van busjes voor gedetineerdentransport, van gevangenisbezoekers en geüniformeerd personeel. Gedetineerden van

gevangenis Bankenbosch onderhouden op het museumterrein en in de omgeving van het museum het groen of werken in het museumrestaurant. Daarnaast is een belangrijk deel van de inwoners van Veenhuizen werkzaam in de gevangenis­sen. Als we met onze bezoekers in de Boevenbus langs de penitentiare inrichtingen rijden, kijken mensen onwillekeurig of er misschien toch niet ergens een paar aan elkaar geknoopte lakens uit een raam hangen. Al die factoren bij elkaar bepalen het bijzondere totaalbeeld van het dorp.'

In de provinciale Cultuurnota wordt met enige regelmaat gesproken over 'Het verhaal van Drenthe' en dat vooral erfgoedinstellingen hiermee aan de

slag moeten. Wat behelst dit 'Verhaal van Drenthe' naar uw mening en hoe kunnen musea, i.h.b. uw eigen museum hier vorm en inhoud aan geven? 'Het verhaal van Drenthe bestaat voor mij uit die delen uit de Drentse geschiedenis die je nergens anders in Nederland vindt. Dat is het verhaal van hunebedden, van grootschalige vervening en z'n daarmee verbonden sociale geschiedenis, van het doorvoerkamp Westerbork en natuurlijk is dat het verhaal van de Maatschappij van Weldadigheid en dat unieke gevangenis­dorp Veenhuizen.

Musea laten van oudsher veelal objecten zien, prachtig uitgestald en geraffineerd belicht. Daar is niets mis mee, maar de meerwaarde zit in het verhaal dat die objecten met elkaar verbindt en ze tot leven brengt. Een voorbeeld: in ons museum laten wij cellen zien uit verschillende periodes in de geschiedenis. Leuk en aardig, maar het wordt pas interessant als je in samenhang daarmee het verhaal vertelt over de humanisering in de straf­rechttoepassing. Waardoor verbeterden de omstandigheden in de gevangenis­sen kort na de Tweede Wereldoorlog enorm? En waarom speelden juist de Veenhuizer straf­inrichtingen hierin een voortrekkersrol? Door dit verhaal te vertellen, kijken bezoekers anders naar die cellen. Je plaatst museale objecten zo in een maatschappelijke context en stijgt uit boven het niveau van vitrines vullen en feiten opsommen. De uitdaging is om met een museum vol verhalen je bezoekers zodanig te boeien dat ze, eenmaal thuisgekomen, hun museumbeleving direct met hun buurman willen delen.'

Kunt u één of twee concrete voorbeelden noemen die wat u betreft illustratief zijn voor de wijze waarop het Gevangenis­museum Veenhuizen zich nu en in de toekomst inzet voor haar kerntaken? 'Er is de laatste jaren een toenemende aandacht voor (ex)gedetineerden en hun leven. Tv-programma's als *Zij gelooft in mij*, *Vrouwengevangenis* en verschillende portretdocumentaires zijn hiervan goede voorbeelden. Het leven

vóór, binnen en ná de gevangenis is een onderwerp dat mensen boeit. Maar er is ook een andere tendens in de samenleving, waardoor je je afvraagt hoe oprecht die interesse in de persoon van de gedetineerde is. Regelmatig immers klinkt de roep om strengere straffen, om versobering binnen de gevangensmuren, om herinvoering van de doodstraf, om een hardere aanpak van veelplegers, etc. Aandacht voor de persoon van de gedetineerde is daarbij ver te zoeken. De groep gedetineerden wordt in het algemeen negatief weggezet in een klimaat van behoorlijke zwart-wit beeldvorming.

Wij zien als Gevangensmuseum voor onszelf een rol in het nuanceren van deze beeldvorming. Met de tentoonstelling *Gedetineerden Ontmaskerd* die in juni 2011 van start gaat, wil het museum bezoekers een onafhankelijk perspectief op dit onderwerp geven.

Een heel ander voorbeeld is dat we samen met Delinkwentie & Samenleving en bureau Halt bezig zijn met de ontwikkeling van een preventieproject ter bewustwording en voorkoming van criminaliteit onder jongeren. Het project informeert 12 tot 14-jarigen over de Halt-afdoening. Maar ook ervaren de jongeren tijdens een speciaal programma in de voormalige strafgevangenis de Rode Pannen wat er gebeurt wanneer Halt een gepasseerd station is.'

Wat ziet u als de belangrijkste uitdaging én bedreiging voor het Gevangensmuseum bij het realiseren van uw ambities in de komende vier jaar? 'De belangrijkste ambitie is het bezoekersaantal vast te houden op ruim 100.000 per jaar, met als uitdaging dat we tegelijkertijd willen vernieuwen en uitbreiden. Vernieuwen omdat we in onze presentatie qua inhoud bij de tijd moeten blijven. Wij willen onze bezoekers ook inzicht geven in hoe gevangnissen anno nu functioneren. Dat vraagt steeds om inhoudelijke aanpassingen in de expositie. Maar we moeten ook qua vormgeving en presentatie up-to-date blijven. Als een museum in z'n presentatievormen "niet meer van deze tijd is" en zijn bezoekers niet weet te boeien, is het foute boel. Daarnaast moeten we dringend uitbreiden. We hebben een groeiende collectie justitiële voertuigen die nu in de openlucht staan te verroesten. In de herbouw van de vierde zijde van ons oorspronkelijk carré-vormig gebouw zouden we daar prachtig onderdak voor kunnen realiseren. Deze zogeheten vierde vleugel is in 1916 verloren gegaan. Herbouw kan het monumentale gebouw in z'n oude luister herstellen en daarmee het museum een enorme impuls geven. De grootste bedreiging is dat we als museum ons publiek niet meer weten te boeien. Dat gaat onherroepelijk gebeuren als we er niet in slagen ons deel van het

Verhaal van Drenthe op een eigentijdse manier te blijven vertellen. Stilstand betekent hierin echt achteruitgang omdat ons publiek van morgen informatie nog interactiever gepresenteerd wil krijgen dan het publiek van vandaag. We moeten een spannend museum blijven dat niet alleen over het strafrecht van vroeger vertelt, maar bezoekers ook laat zien én ervaren hoe het er in gevangnissen anno 2010 aan toegaat.'

'De uitdaging is om met een museum vol verhalen je bezoekers zodanig te boeien dat ze, eenmaal thuisgekomen, hun museumbeleving direct met hun buurman willen delen'

Nu in Drenthe, Groningen, Friesland en Noord-Holland!

Oktobermaand Kindermaand groeit en bloeit

Het Drentse project Oktobermaand Kindermaand breidt zich langzaam uit over Nederland. Na de provincie Groningen zijn dit jaar ook Noord-Holland en Friesland met het project aan de slag gegaan. In Friesland neemt de gemeente Dongeradeel (Dokkum) deel aan Oktobermaand Kindermaand. Noord-Holland heeft een start gemaakt met het project in de Gooi en Vechtstreek.

Tijdens Oktobermaand Kindermaand is het de bedoeling dat kinderen in hun vrije tijd, op de zaterdag- of zondagmiddag, kennismaken met kunst en cultuur. Entree en de aangeboden activiteiten zijn gratis voor kinderen tot en met twaalf jaar. Van een eigen animatiefilm maken tot een wandeltocht met de schaapherder en van een poëzieworkshop tot het besturen van een oude veentrein, er is van alles te doen voor zowel jongens als meisjes. In Drenthe is er ook voor kinderen met een beperking een speciaal aanbod samengesteld. Voor dove kinderen wordt een enkele keer een doventolk ingehuurd. In 2010 doen in totaal bijna 200 culturele instellingen uit vier provincies mee.

Noord-Holland dit jaar nieuw Noord-Holland doet dit jaar voor de eerste keer mee. Laura Huygen van Kunst en Cultuur Noord-Holland legt uit waarom: 'We willen kinderen zo jong mogelijk in contact brengen met cultuur. Door hen spelenderwijs naar culturele instellingen te trekken, bereiken we ons doel. Kunst en Cultuur Noord-Holland beheert de website Uit-in-Noord-Holland, de belangrijkste culturele agenda van Noord-Holland. Aan de "uit-informatie" koppelen we graag speciale acties, zoals nu Oktobermaand Kindermaand. Ook de laagdrempeligheid van Oktobermaand Kindermaand is aantrekkelijk. Het gratis toelaten van kinderen maakt het eenvoudig voor ouders om culturele instellingen te bezoeken, ook de minder bedeelden. Daarbij stimuleren wij graag samenwerkingsprojecten tussen culturele instellingen. Dat brengt altijd meerwaarde, voor publiek, instellingen en gemeenten.'

In 2010 doen in vier provincies bijna tweehonderd culturele instellingen mee aan Oktobermaand Kindermaand. Uiteindelijk moet heel Nederland eraan geloven!

Fryslân start Kindermaand in een boot Daniëlle van Peer van Stichting Keunstwurk zegt over De Friese variant: 'Op woensdagmorgen 22 september kwamen de kinderen uit groep 4, 5 en 6 van drie basisscholen per boot naar de raadzaal van 't oude stadhuis in Dokkum voor de feestelijke opening van Oktobermaand Kindermaand Friesland. Burgemeester Waanders las hen een verhaal voor van kinderboekenschrijver Dolf Verroen. Tevens werd symbolisch het eerste programma-boekje overhandigd. Op alle basisscholen zijn deze boekjes uitgedeeld zodat ieder kind een leuke activiteit kan uitkiezen. Keunstwurk is de organiserende partij in Fryslân. De gemeente Dongeradeel, de Dokkumer vlaggen centrale, de Rabobank, Stichting Dokkumer Stadsfonds en Janssens Friesche Stichting maken het project financieel mogelijk.'

Groningen ziet duidelijke stijging In Groningen zit het project duidelijk in de lift. Ardi Tamminga van Onderzoeksbureau Elles Bulder: 'Oktobermaand Kindermaand is sinds de pilot in 2008 flink gegroeid, zowel qua deelnemers- en bezoekersaantallen als naamsbekendheid. In 2008 ontvingen 26 instellingen in Oost-Groningen bijna 1.800 kinderen, in 2009 trokken 57 instellingen in

de hele provincie zo'n 5.000 enthousiaste kinderen. Het aantal deelnemers is in 2010 uitgebreid naar 64. De deelnemende instellingen zijn enthousiast en blij met steeds meer bezoekers tijdens Oktobermaand Kindermaand.'

Drenthe is bakermat Vorig jaar trok het project Oktobermaand Kindermaand in Drenthe 16.000 jonge bezoekers. Ouders en grootouders worden niet geteld, maar duidelijk is dat minstens evenveel volwassenen de kinderen begeleiden. Dit betekent dat ook zij kennis nemen van het rijke culturele leven in Drenthe. Oktobermaand Kindermaand werd negen jaar geleden voor het eerst georganiseerd in de provincie Drenthe. Het is de bedoeling het project in heel Nederland te introduceren, zodat steeds meer kinderen op een aantrekkelijke, laagdrempelige, manier kennis kunnen maken met culturele instellingen als musea, kunstencentra en theaters.

Voor meer informatie over Oktobermaand Kindermaand, neem contact op met Ilse Veneklaas, ilse@kcdcr.nl, Kunst en Cultuur Drenthe

*18 december
seminar en muzikaal
avondprogramma*

Playroll

THDLarge

25 jaar Drentse Popprijs!

Op 21 december 1985 vond de eerste finale van de Drentse Popprijs plaats in de foyer van Theater De Muzeval in Emmen. De band U.T.C. uit Emmen met o.a. Marlen Davers op drums (later drummer van Skik) en Elias de Vries op zang won de eerste Drentse Popprijs. De Drentse Popprijs heeft in die 25 jaar een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Zo ontstonden er samenwerkingsverbanden met de Grote Prijs van Nederland, de SENA Performers POPnl Award, Noorderslag/ EuroSonic en diverse festivals in Drenthe.

Het initiatief om te komen tot een Drentse Popprijs werd in 1985 genomen door de toenmalige stichting Pop.Drenthe die op 1 januari 1993 overging naar de nieuwe organisatie op kunst en cultuurgebied in Drenthe, Kunst & Cultuur Drenthe. Op haar beurt hevelde Kunst & Cultuur Drenthe de organisatie in 2007 over naar vertegenwoordigers van de Drentse popsector. Deze overheveling verliep niet geheel vlekkeloos, maar sinds 2010 organiseert een nieuwe Drentse popkoepel, stichting PopWeb, de Drentse Popprijs. Popweb is een samenwerking tussen Het Podium (Hoogeveen), PopAs (Assen), Popcollectief Coevorden, Rupsop (Emmen), Xodus (Meppel) en stichting Podia Midden – Drenthe.

Seminar & live presentaties Op 18 december 2010 wordt in het Mercurius Theater te Assen het 25 jarig bestaan van de Drentse Popprijs gevierd. 's Middags wordt gestart met een seminar over lokaal popbeleid. Doel van het seminar

is om actuele ideeën en plannen van Drentse gemeenten met betrekking tot lokaal popbeleid te bespreken met goede landelijke voorbeelden. Het seminar is bestemd voor alle Drentse gemeenten en lokale poporganisaties. Jan van der Plas (o.a. schrijver van de Muzikantengids) zal als voorzitter optreden. Het seminar vindt plaats op basis van een aantal prikkelende stellingen en een paneldiscussie. In het panel zitten drie Drentse gemeenten en twee voorbeeldgemeenten (Heerlen en Twenterand). Aansluitend is er een receptie voor iedereen die organisatorisch betrokken is geweest bij de Drentse Popprijs.

Het avondprogramma beslaat acht live presentaties van zowel oud-winnaars als nieuwe getalenteerde Drentse popacts, de presentatie van de videodocumentaire 'Van Davers tot Davers' en een expositie van o.a. de finaleposters van de afgelopen 25 jaar. Oud-winnaars die inmiddels toegezegd

hebben een optreden te komen verzorgen zijn Werring (het voormalige Fun Cue), The Wounded, Playroll en The Heaven Devils.

De videodocumentaire is geproduceerd door MadeinDrenthe. In de afgelopen 25 jaar is veel videomateriaal over de Drentse Popprijs bewaard gebleven. Dit oude materiaal wordt in de documentaire afgewisseld met (recente) interviews met oud-winnaars over het verloop van hun muzikale carrière na het winnen van de Drentse Popprijs. De titel van de docu 'van Davers tot Davers' is ontstaan door het mooie toeval dat Marlen Davers in de eerste finale van de Drentse Popprijs in 1985 acteerde en zijn zoon Lenard in de meest recente finale van 2010!

*Jan Stam, Adviseur Popmuziek,
Kunst & Cultuur Drenthe*

Hoe land art de schoonheid van het Drentse landschap versterkt

Drenthe kent uitgestrekte natuurgebieden waarin ruimte, stilte en donkerte bijna 'on-Nederlands' zijn. Landschap in Drenthe is meer dan het zichtbare fysieke landschap, het is ook de uitgestrekte hemel en de geologisch interessante ondergrond van het Drentse landschap. Kunst kan de schoonheid van het landschap versterken waardoor je het nét anders beleeft en er intensiever van kunt genieten. Het CBK Drenthe vindt het daarom van belang om actief betrokken te zijn bij bovenlokale kunstprojecten die gekoppeld zijn aan het Drentse landschap.

Er is een lange traditie waarin kunst en het Drentse landschap samengaan. In de jaren zeventig deed in navolging van Amerikaanse voorbeelden ook in Nederland de zogenaamde land art haar intrede. Eén van de belangrijkste in Drenthe ontwikkelde projecten, is het werk 'Broken circle, spirall hill' van Robert Smithson, als onderdeel van de manifestatie 'Sonsbeek buiten de perken' in 1971. Bij land art-projecten is het landschap zelf het instrument, Smithson gebruikte graafmachines om zijn kunstwerk

te realiseren. In tegenstelling tot de vele projecten in Flevoland waarin het 'nieuwe land' centraal stond, koos hij bewust voor het Drentse landschap bij Emmen vanwege de belangrijke historische en geologische waarden. In de afgelopen decennia zijn er meerdere kunstprojecten in Drenthe gerealiseerd met het cultuurhistorisch landschap als context. Voorbeelden zijn *Beeld en Land* (1987),

Er zijn momenteel in Drenthe diverse initiatieven waarbij nieuwe Land Art ontstaat

Kunstwegen (1998-heden), *Semslinie* (1999) en *Peatpolis* (2003). Vanaf 2005 organiseert *Natuurkunst Drenthe* jaarlijks tijdelijke kunstprojecten met nationale en internationale kunstenaars op het terrein van Staatsbosbeheer in Schoonoord. Hiermee wil *Natuurkunst Drenthe* de kunst- en natuurbeleving met elkaar verbinden.

Het LACDA Ook buiten Drenthe, -in Groningen, Friesland, Overijssel en in Duitse steden en regio's- werden en worden belangrijke initiatieven genomen in relatie tot het landschap. De historische relaties

tussen steden als Münster, Coevorden en Groningen worden mede bepaald door de route over de hooggelegen Hondsrug. Er is momenteel behoefte om die vroege land art-projecten te ontsluiten en tegelijkertijd nieuwe projecten te realiseren. De Stichting LACDA is daarom opgericht als initiatief van de gemeente Coevorden, de provincie Drenthe en de familie Sanders. Zij zijn gezamenlijk opdrachtgever van

het onderzoeksprogramma *Land Art Drenthe*. Gemeente en provincie hebben internationale ambities en zoeken actieve samenwerking met Duitsland en Europa. De familie Sanders wil de historische banden die zij met de regio heeft graag verbinden met hun interesse voor hedendaagse kunst en besloot daarom een monumentaal pand dat in hun bezit is beschikbaar te stellen als Centrum voor het LACDA en als artist-in-residence. Een werkgroep, met vertegenwoordigers vanuit SKOR, CBK Drenthe en *Natuurkunst Drenthe*, startte afgelopen jaar met een onderzoekspro-

gramma en de archivering van gereali-seerde land art-projecten in de afgelopen 40 jaar. Het LACDA wil uiteindelijk de vraag beantwoorden hoe een nieuwe generatie kunstenaars invulling geeft aan het begrip Land Art.

Het kunstproject N34 Op dit moment worden er verschillende kunstprojecten uitgevoerd of ontwikkeld waarin kunstwerken refereren aan het Drentse landschap. Een ervan is het project 'Kunst aan de N34'.

De N34 voert langs een groot deel van de Drentse Hondsrug: een gebied met een belangwekkende geschiedenis, zowel geologisch als cultuurhistorisch. Haar landschapsstructuur is een fenomeen om te koesteren. Het contrastrijke landschap met haar open vlaktes en bosgebieden, lange

Arjen Boerstra - Schildersezel

lijnen en kleine kronkelroutes, hoge rug en lage gebieden, vormt de basis voor een kunstplan.

De Provincie Drenthe ziet in de reconstructie van de N34 aanleiding om, samen met het CBK Drenthe en SKOR, dit meerjarige project te initiëren. Het kunstproject bestaat uit meerdere onderdelen, die onderling sterk samenhangen. De ontwerpen voor het kunstproject worden afgeleid uit de weg en haar omgeving zelf. Als eerste stap werd het Rotterdamse bureau voor landschapsarchitectuur ZUS uitgekozen om een analyse te maken van het N34-landschap. Drie tijdschriften, ZAND bv, BOS bv en Vakantie bv, vormen drager en platform voor het project: voor analyse en reflectie, als podium voor kunstenaars (schrijvers, fotografen) en als communicatiemiddel naar het publiek (regionaal, en kunstpubliek daarbuiten).

De analyse van ZUS vertrekt vanuit het fascinerende verschil tussen de wegomgeving en wat men als typerend voor de regio denkt te ervaren. De N34 leidt op een soevereine manier door merendeels rationeel productielandschap (landbouw, bosbouw, grasteelt, zandwinning). Pas wanneer men de weg verlaat wordt men geconfronteerd met de waardevolle geologische bodemwaarden, archeologie (hunebedden), oude esdorpen en brinken en een bloeiende toeristische sector. Het is een overgang van productie- naar consumptielandschap, dat wil zeggen dat het landschap in toenemende mate wordt ervaren vanuit de beleveniswaarde. Het productiebos wordt als natuurervaring gecommuniceerd en elke zandwinning wordt recreatieplas.

Kunstwerken langs de N34 maken deze transformatie van productie- naar consumptielandschap, de in het landschap besloten verhalen en daarmee het landschap zelf, op een nieuwe manier beleefbaar.

Drie ontwerpen Een interessante mogelijkheid voor plaatsing van kunstwerken aan de N34 zijn de verzorgingsplaatsen, waar men binnen de wegomgeving blijft, maar ook even kan uitstappen. Dit maakt een ander (subtiel) type kunstbeleving mogelijk dan landmarks waaraan men met hoge snelheid voorbijrijdt. De verzorgingsplaats kan een themaparkje zijn, waarin een verband met de lokale context wordt gelegd. Het eerste project betreft de kunstopdracht voor de Vogelpoel nabij Dalen, een relatief kleine verzorgingsplaats in een open,

Sjef Meijman De Landbouwpiramide

ietwat glooiend akkerbouwlandschap. Er is gekozen voor een drievoudige schetsopdracht aan kunstenaars met een affiniteit voor de rurale context. Sjef Meijman, Arjen Boerstra en Ronald van der Meijs hebben voorstellen gemaakt.

Sjef Meijman ontwierp 'De Landbouw Piramide', een piramidevormig diagram dat zowel het huidige -, historische - als het toekomstige grondgebruik in de omgeving van De Vogelpoel verbeeldt. Dieren en landbouwgewassen vormen hierin samen een keten.

Arjen Boerstra maakte een voorstel voor een veertien meter hoge schildersezel. Erop staat een schilderij met een romantisch landschap waarin de mens nog leeft met het ritme van een overheersende natuur. De installatie zet aan tot overdenkingen

Naast land art kunnen we in Drenthe ook spreken van sky art!

over hoe we ons tot natuur en landschap verhouden, hoe dit vorm krijgt en wat we daarin zoeken.

Ronald van der Meijs ontwierp 'Obscura reversed' voor de Vogelpoel. De constructie van het kunstwerk verwijst naar het productielandschap met haar boerderijen. Daarnaast functioneert het werk als een ontmoetingsplek. De kap geeft beschutting en nodigt bezoekers uit om van binnenuit door een glazen frame te kijken alsof je een 'levende dia' ziet van turf in ontwikkeling. De vorm verwijst ook naar een ouderwetse

fotocamera met balg en daarmee naar het maken van vakantiefoto's vanuit een verwonderde blik op de omgeving.

De ontwerpen gebruiken allen het gegeven van de transitie van een productiegebied naar een consumptielandschap waarin recreatie en toerisme belangrijk zijn. De werkgroep N34 heeft het ontwerp van Ronald van der Meijs geselecteerd voor verdere uitwerking.

Hondsrugspoor De N34 is de slagader van een zeer interessante omgeving. De connectie met het achterland biedt de mogelijkheid om bij andere projecten aan te haken. Aanknopingspunten zijn hierbij de carpoolplaatsen die ook letterlijk als een transferium dienen van verschillende soorten verkeer. Er wordt bijvoorbeeld

Ronald van der Meijs Obscura Reversed

gedacht aan herhaalde units, die informatie en zelfs producten/artefacten aanbieden die iets over het achterland vertellen. Zo kan de nieuwe bypass van de N34 op deze plekken aansluiten op de prehistorische route over de Hondsrug.

Soundings Lofar In voorgaande projecten spelen de cultuurhistorie en geologie van het landschap een belangrijke rol. Maar naast land art kunnen we in Drenthe ook spreken van sky art. Het Drentse instituut Astron Lofar doet immers baanbrekend onderzoek naar het universum. De antennevelden van Lofar bij Exloo zijn geplaatst in een natuurgebied achter de Hondsrug. Het CBK Drenthe nam het initiatief om te onderzoeken hoe het landschap, de wetenschap en kunst en cultuur elkaar zouden kunnen raken. In samenwerking

met Astron Lofar willen diverse samenwerkende partijen in juli 2011 het kunstproject 'Soundings Lofar Drenthe' gaan uitvoeren. In dit kunstproject komen sensortechnologie, landschap en kunst samen.

De hier beschreven projecten en initiatieven maken duidelijk dat in Drenthe de relatie tussen kunst en landschap op veelzijdige en unieke wijze wordt ingevuld, en dat land art voortdurend in ontwikkeling is.

Monica Boekholt, CBK Drenthe
Nils van Beek, SKOR

Schoone Kunsten in Drenthe

Jack Nieborg - theaterdier in hart en nieren

Met Twee vrienden uit Verona heeft Jack Nieborg deze zomer voor de tiende achtereenvolgende keer een stuk van William Shakespeare op de planken gezet. Voorlopig is de artistiek leider van toneelvereniging Diever nog niet klaar; er zijn meer dan genoeg stukken van Shakespeare die op een vertaling en uitvoering wachten. Hamlet is de volgende! Maar Jack Nieborg doet meer dan alleen het Shakespearetheater. Recent regisseerde hij een Gronings stuk van theatergroep Waark en in 2011 staat er een groot muziektheaterproject op stapel met Goov, getiteld Bommen Berend. Een nadere kennismaking met een theaterdier in hart en nieren.

'Het mooie van het werken met amateurs is dat zij doorgaans meer van zichzelf laten zien'

We spreken elkaar kort voor een van de laatste voorstellingen van dit jaar in het geheel vernieuwde gebouw van het Shakespearetheater. Deze avond zullen opnieuw duizend bezoekers uit het hele land, waaronder een paar bussen met scholieren, genieten van een vol overgave gespeeld stuk in de unieke entourage van de Diever bossen. Stond de teller in 2009 op 18.000 bezoekers, dit jaar waren het er ruim 19.000.

Shakespeare voor iedereen Wat trof je hier tien jaar geleden aan? Jack: 'Door het bijzondere initiatief van huisarts Broekema

destijds en zijn opvolger Wil ter Horst stond er al een hecht, uniek lokaal gezelschap. Wat ik echt anders doe, is dat ik van meet af aan de stukken zelf vertaal. Shakespeare maakte volkskunst die over aardse zaken gaat als liefde, jaloezie en vreemdgaan. Van verheven of fossiel taalgebruik was absoluut geen sprake. Dat is ervan gemaakt toen de hogere klassen Shakespeare voor zich gingen opeisen. Bij mij is Shakespeare toegankelijk voor iedereen, waarbij ik ook bruggetjes sla naar het heden. Ik vertaal dramaturgisch, waarbij ik in taal- en woordgebruik rekening hou met hoe het stuk gaat worden gespeeld; dat werkt heel efficiënt. Omdat Shakespeare zo ontzettend veel geschreven heeft, heb ik met het bestuur destijds de afspraak gemaakt dat we om het jaar een stuk uitvoeren dat nog niet eerder in Diever is gespeeld; een formule die prima werkt.

Als artistiek leider heb je een bredere scope dan alleen als regisseur. We hebben recent bijvoorbeeld een jeugdopleiding opgezet, met docenten die veel theaterervaring meebrengen. Jongeren krijgen zodoende een brede introductie, met ook aandacht voor zaken achter de coulissen. Vanuit onze jeugdopleiding stromen jongeren soms door naar de Shakespearevoorstellingen. Dat is dit jaar ook zo.'

Terwijl medio september de laatste

voorstellingen van Twee vrienden uit Verona zijn gespeeld, is Jack Nieborg al druk met de vertaling van het stuk voor volgend jaar: Hamlet. Binnenkort begint alles dan weer van voren af aan.

Bommen Berend Jack stoomt ondertussen meteen door. Hij is net begonnen met de repetities van muziektheatergroep Goov uit Groningen die vanaf januari 2011 de musical Bommen Berend tien keer in de Stadsschouwburg zal spelen. Bommen Berend was de bijnaam voor de Bisschop van Münster die in 1672 de Nederlanden aanviel - met een voorliefde voor bommen - en wiens opmars in Groningen werd gestuit. In Groningen wordt dat elk jaar op 28 augustus gevierd. Jack: 'Bij Shakespeare heb je een duidelijk kader van waaruit je werkt. Bij Bommen Berend begonnen we twee jaar geleden vanuit het niets. De combinatie met de muziek maakt het geheel ook speciaal. We werken fasegewijs, waarbij muziek en dramaturgie elk hun eigen dynamiek kennen. Nu gaan we dat integreren. Het is wel bijzonder om straks met veertig man op het toneel te staan, naast dertig muzikanten en een dirigent.'

tWotterop In het voorjaar van 2010 was Jack als regisseur betrokken bij de locatievoorstelling 'tWotterop van theatergroep

Waark die haar stukken altijd in 't Gronings speelt. Jack: 'Het was een bijzondere voorstelling omdat het publiek meevoer op een constructie van dekschuiten en pontons, waar het stuk zich afspeelde op een klein jacht. Dat hadden zij, en ik ook, nooit eerder gedaan maar het pakte heel goed uit, met zelfs extra voorstellingen.' Het stuk, een vertaling van Way Upstream van Alan Ayckbourn gaat over twee bevriende stellen op een veel te klein bootje, die van varen geen kaas gegeten hebben en gered worden door een stoere kerel.

Jack Nieborg werkt veel met amateurspelers. Wat is 't verschil met professionals? Jack: 'Mij valt op dat geschoolde acteurs vaak gaan "overacteren", waardoor hun prestaties nogal eens onecht overkomen. Het wordt dan zogenaamd kunst. Het mooie van het werken met amateurs is dat zij doorgaans meer van zichzelf laten zien. Ze dragen geen professionele ballast met zich mee. Dat maakt ze kwetsbaarder, maar er ontstaat zo een beter contact met het publiek. Ik hou m'n acteurs vaak voor: laat zien wie je bent, blijf jezelf, niet gespeeld! Het publiek zal dat waarderen!'

Voor meer info over Jack Nieborg zie: www.nieborg.net

Jack tijdens een repetitie van Goov, Koen Timmerman Fotografie

Een bezettingsgraad van 95%!

10^e Internationaal Poppenspeelfestival Meppel 8 t/m 12 september 2010

In en rondom schouwburg Ogterop traden bij de 10e editie van het Poppenspeelfestival Meppel 23 groepen op, uit elf landen. In totaal werden 122 voorstellingen vertoond, waarvan 35 'avondvullende' en 87 kortere. Van de totaal beschikbare 4200 plaatsen werden er ruim 4000 verkocht (95%)! Circa de helft van het publiek komt van buiten de provincie Drenthe, onder wie veel vaste bezoekers.

De openingsvoorstelling door het Japanse handschaduwtheater Kakashi-Za werd door het gevarieerde publiek zeer goed ontvangen. De voorstelling is ook vertoond voor enthousiaste leerlingen van middelbare scholen in het kader van het vak CKV. Divadlo Alfa (Tsjechië), met een weergaloos spektakel in een brede kast (met live muziek) en theaterstudenten uit Erlangen (Duitsland) met chocolade paashazen traden eveneens op voor scholieren.

Meerdere opvoeringen Victor Antonov (Rusland) was met zijn wervelende marionetten maar liefst veertien keer te zien in een tot theaterzaaltje omgebouwd berghok. De traditionele Popp-en-Route door Meppel, een wandeling langs vier panden met korte uiteenlopende voorstellingen, vond ook veertien keer plaats. De meer geoefende kijkers waardeerden vooral Drolatic Industry (Frankrijk) en Bence Sarkadi (Hongarije). De minder ervaren kijkers bleken met name verrast door de Zandtovenaar Gert van der Vijver (Nederland) en de fotograaf-duimenboekmanipulator Volker Gerling (Duitsland). In de Ogter-Pop-Lijn (voor kinderen, in totaal zes keer opgevoerd) ging de bus met circa veertig passagiers langs drie voorstellingen en kwam onderweg o.a. overstekende krokodillen en uit het water komende duikers tegen. De overige (volledige) voorstellingen werden éénmaal vertoond omdat gestreefd wordt naar steeds wisselende programma's voor avonden en middagen.

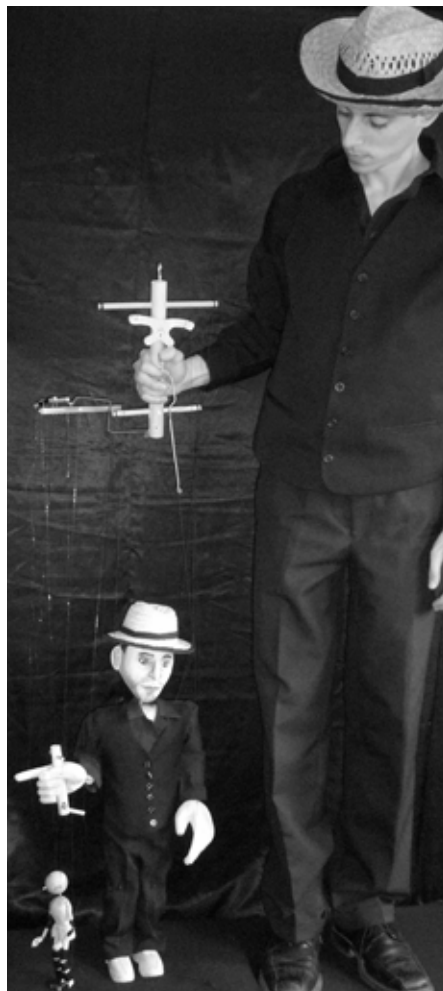
Prijzen en workshops Naast de voorstellingen werden er twee workshops gegeven door Maud Roël, was er een vraaggesprek in het kader van de NVP (Nederlandse Vereniging voor het Poppenspel)-'najaarsbijeenkomst' met filmmaker Eric Steegstra (over zijn bekroonde film Rif) en werd een goed bezochte openbare les gegeven door de NVP-opleiding. Er werden continu animatiefilms vertoond en in de foyer waren de poppen van Eric Steegstra, Jacqueline Gosschalk en Jan van Erkelens te zien. De festivalprijs werd gewonnen door de groep Brodyachaya Sobachka uit Sint Petersburg met het subtiel gespeelde, woordloze Lelijke, jonge eendje, door meer

dan veertig bezoekers gekozen als winnaar. Tàbola Rassa met de Vrek werd tweede en tg Winterberg met Hysteria werd als derde gekozen.

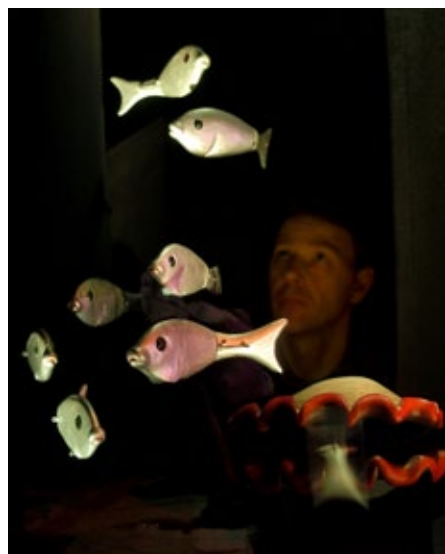
De 11e editie van het Internationaal Poppenspeelfestival Meppel staat gepland in september 2012.

Voor meer info over het Internationaal Poppenspeelfestival Meppel:
www.poppenspeelfestival.nl
info@poppenspeelfestival.nl
tel. +31 522 245 254 / +31 6 222 345 39

Ben Bruil

Bence Sardaki (Hongarije)

Stephen Mottram (UK)

Fligendes Theater (D)

Stuffed Puppet

Symposium in Hoogeveen over nieuwe verbindingen

Van kunst en (volks)cultuur word je 'beter'!

Met het symposium Volkscultuur & Kunst op 6 oktober in Hoogeveen wilden Drents Plateau, Kunst & Cultuur Drenthe en Kunst & Cultuur Overijssel 'nieuwe verbindingen leggen met de hedendaagse kunst'. Het is één van de doelstellingen van het Fonds voor Cultuurparticipatie dat volkscultuurprojecten wil subsidiëren die 'een herwaardering van volkscultuur bewerkstelligen'. Volkscultuur dient voor het hier en nu van waarde te worden gemaakt. Op deze pagina twee beschouwingen van deskundigen die het symposium bijwoonden.

Tijdens de dag werden diverse kunstprojecten gepresenteerd met volkscultuur als uitgangspunt of de inzet om via volkscultuur (actieve) cultuurparticipatie te bevorderen. Het ene project slaagde daar beter in dan het andere. Vanuit het perspectief van de volkscultuur had ik wat moeite met het project van Lambert Kamps, die zich in een Liverpoolse volkswijk liet inspireren door de vele oude auto's die hij bij de mensen thuis aantrof en waaraan de bewoners naar hartenlust knutselden. Lambert nam het als uitgangspunt voor een creatief idee: hij gooide de auto's op z'n kop om er zo een bootje van te kunnen maken waarmee je op het Liverpoolse kanaal kunt varen. Als kunst misschien interessant, maar is het ook volkscultuur? Geslaagder vond ik het project van

SWET met een theatervoorstelling in de vorm van een requiem waarin mensen op rituele wijze afscheid kunnen nemen van afgebroken gebouwen en fabrieken. Alle fasen van rouwverdriet komen hier aan de orde: van ontkenning tot en met acceptatie.

Kunst raakt aan volkscultuur door de maatschappelijke functie die het voor mensen vervult. Maar soms denk ik wel eens, slaan we niet een beetje door? Sinds de volkscultuur in het regeerakkoord heeft gestaan, en er een nieuw Fonds voor Cultuurparticipatie is gekomen, hebben kunstenaars nieuwe en creatieve manieren bedacht om een beroep te kunnen doen op dit fonds. Daarbij wordt nog wel eens uit het oog verloren, dat niet de kunst of de kunstenaar het doel is, maar de volkscul-

tuur en de actieve cultuurparticipatie van mensen zelf. Een goed volkscultuurproject sluit naar mijn mening aan bij volkscultuuruitingen in de samenleving en wil mensen actief betrekken bij het produceren van (nieuwe) volkscultuur. Dit vergt een dienstbare opstelling van de kunstenaar, waarbij niet zijn eigen ego voorop staat, maar de actieve betrokkenheid van mensen zelf. Kunst is een middel om iets anders te bereiken.

Albert van der Zeijden, Nederlands Centrum voor Volkscultuur

Van kunst en cultuur word je 'beter'! En van actieve cultuurparticipatie helemaal. Volgens wetenschapsjournalist Mark Mieras, die op 17 november tijdens het symposium Talentontwikkeling spreekt over de meerwaarde van kunstbeoefening, zijn kunstbeoefenaars flexibeler en creatiever. 'Musici zijn betere luisteraars' en 'Mensen die kunst beoefenen, krijgen gemiddeld vier jaar later Alzheimer dan mensen die geen kunst beoefenen', aldus Mieras. Zoveel mogelijk mensen betrekken bij de kunsten is daarom een gezond streven.

Volkscultuur is de culturele uiting van de identiteit van een groep. Uitingvormen zijn er in alle disciplines: theater, muziek, dans, mode, taal, kookkunsten, erfgoed en media. Tijdens het symposium wilden de partijen laten zien dat volkscultuur en kunst gelijkwaardig kunnen zijn en

een inspiratiebron voor elkaar. Culturele projecten waarin volkscultuur en kunst samengaan bereiken vaak grote groepen geïnteresseerden. Het gaat immers over hen. Volkscultuur is het middel om de kunst dichterbij het publiek te brengen en meer mensen actief te laten participeren. Dit bleek wel uit de voorbeelden die werden gepresenteerd: bij SWET en het jaarlijkse historisch schouwspel in Den Ham doen hele dorpen actief mee (in Den Ham 70%); ook bij het project van Lambert Kamps was de wijk nauw betrokken. Verschillende groepen (scholieren, biljartclub, straten) maakten een kunstzinnige boot. Een oude traditie herleefde toen de boten in een vloot over het kanaal voeren.

De circa zestig aanwezigen gingen 's middags zelf aan de slag. Vier nieuwe volkscultuurprojecten werden bedacht en

gepresenteerd. Na stemming werd 'De weg van eten door...' gekozen tot het meest aansprekende project, door zijn nieuwe verbindingen vanuit het thema 'voedsel vroeger en nu':

- oude voedselwegen in dorpen en steden (pannenkoekendijkje, molenweg en ganzenmarkt) verbinden met nieuwe media;
- traditionele eetfeesten (oogstfeest, Suikerfeest) verbinden met locatie-theater;
- jong en oud verbinden door hen te laten praten over het ontstaan van straatnamen die over voedsel gaan.

Dit nieuwe volkscultuurproject wordt uitgewerkt in samenwerking met het Drents Plateau, KCO en Kunst & Cultuur Drenthe en hopelijk in 2011 gerealiseerd!

Marieke Vegt, Kunst & Cultuur Drenthe

Neie taolkaartenwebstee Huus van de Taol

Op vrijdag 18 juni is de neie webstee www.drenthe.digitaalkaart.nl prissentend. Hoofdredacteur van het Dagblad van het Noorden, Pieter Sijpersma, hef met een symbolische druk op de knop de website het wereldwiede web opstuurd. Het is een website die geeit over de varianten van het Drents. Door middel van overzichtelijke taolkaarten kuj zeein waar of de taolgrenzen binnen Drenthe liggen.

Het is prachtig dat het Huus van de Taol noe ok een taolkaartenwebstee ontwikkeld hef. In 't verleden, wiede veur de digitaole tied, binnen der ok wel taolkaarten maakt. Dat waren dan provinciekaarten met een onoverzichtelijke brij aan kruusies, rondties en dreeihooukies. Veur een die interesse hef veur streektaol, mor der wieder gien verstand hef, host niet te begriepen.

Onzichtbaore Drèentse taolgrèenzen
Gelukkig hef het Huus van de Taol saomen met Bureau Groninger Taol en Cultuur en het internetbedrief Releaz noe een overzichtelijke taolkaartenwebstee ontwikkeld, waar elkenein, deur de verschillende kleurties, daolijk zeein kan waar of taolgrenzen lopen. Doe de site in juni prissentend is, stunden der honderd kaarten op de webstee. Dat is intied gruid naor honderdtwintig taolkaarten. In de kommende jaoren zullen der aal meer taolkaarten bij kommen, zodat de website een aal completer beeld gef van de onzichtbaore grèenzen in Drenthe.

Van de Nederlandse woorden water en maken is een taolkaart maakt. Roegweg zegen ze 'waeter' en 'maeken' in West-Drenthe, 'waoter' en 'maoken' in Noord- en Midden-Drenthe, en 'water' en 'maken' in Zuid-Drenthe, in de an Grunningen grenzende veenkolonies kommen 'wotter' en 'mokken' veur, naost 'waoter' en 'maoken'. Dat is veur veul Drenten een bekende taolgrèens, mor der is bijveurbeeld ok een mooie kaart van het Nederlandse woord huis. Het Huus van de Taol krig die vraog vaak; waar zegen ze 'huus' en waar zegen ze 'hoes'. Dat is op de taolkaart noe goud te zeein.

Neie gesprekstof De taolkaart van het Nederlandse woord varken is ok slim de muite weerd. Praktisch heul Drenthe zeg 'zwien', mor in Zuidwest-Drenthe zegen ze 'varken' of 'vaarken'. Der binnen ok taolkaarten van woorden die in heul Drenthe geliek binnen zoas siepel (ui) en tied (tijd) en schoeven (schuiven). De taolkaarten veur de Nederlandse woorden kruiwagen

en zeis levern zes en zeuven verschillende Drèentse woorden op.

Van het warkwoord 'maken' is een taolkaart maakt, mor ok van de verleden tied 'maakte' en het voltooid deelwoord 'gemaakt', zodat de Drèentse varianten van dit waarkwoord aordig compleet beschreven binnen.

De kaarten binnen maakt op basis van de gegevens van de Reeks Nederlandsche Dialectatlassen en de digitaole versie van het Woordenboek van de Drentse Dialecten van dr. G.H. Kocks. Dizze taolkaarten worden deur 't Huus van de Taol gebruekt as basis veur taolartikelen.

De reacties op dizze neie webstee binnen positief, al binnen der ok mèensen die angeven dat bepaalde woorden in heur eigen dörp net even aans oetsproken worden as dat de gegevens op de webstee angeven. De neie webstee levert dus weer gesprekstof op en dat is altied mooi.

Hoe werkt het? De site www.drenthe.digitaalkaart.nl is gebruiksvriendelijk opgezet. Boven de kaart van Drenthe ziet u twintig Nederlandse woorden staan. Dat zijn de laatste woorden waar een taalkaart van gemaakt is. Als u op één van die Nederlandse woorden klikt, krijgt u het Drentse taalkaartje van het desbetreffende woord in beeld. Rechtsboven ziet u een witte rechthoek. Als u in het witte vakje een letter intypt, verschijnen alle Nederlandse woorden met die beginletter. Als u vervolgens op één van die woorden klikt en vervolgens op zoeken klikt (het vakje naast de witte rechthoek), dan verschijnt het taalkaartje van het desbetreffende woord in beeld.

Abel Darwinkel

Drentse les op de markt

Doelstelling, ok van de taolkaartenwebstee, is het bevordern van het actief en passief gebroek van het Drèents

De Neie Teneelgroep die het stuk Meneer mit zien geweer van Jan Veenstra speelt

Zangeres Margaretha Kleine op het Nassacollege in Beilen

Wat döt het Huus van de Taol?

Het Huus van de Taol hef as doelstelling het bevordern van het actief en passief gebroek van het Drèents; het anfietern van de streektaol. En dat in de breedste zin van het woord. Het wark hew verdeild over een aantal beleidsterreinen.

Taolpromotie

Het promoten van de Drentse taol is slim belangriek veur het Huus van de Taol. Daorum geef wij lezings en warkwinkels, organiseer wij een streektaolfestival as !REUR! en aander activiteiten in meertmaond-streektaolmaond. Boetendien maak en prissenteer wij in de maande met RTV Drenthe informatieve streektaolprogramma Jasbuus vol Drents dat op worteldaogen oetzonden wordt en schrief wij stukkes veur het Dagblad van het Noorden en aander Drentse kraanten.

De zogenuumde loketfunctie is ok slim belangriek. Aal daogen worden der vraogen steld an het Huus van de Taol. Vraogen over het Drents vanzölf en over de beteeikenis van Drèentse woorden, mor ok goenend die een overlidensadvertèensie in het Drents opstellen willen en daor hulp bij neudig binnen, weeiten het Huus van de Taol te vinden. Bij oous kuj terecht met al je vraogen en wensen op taolgebied.

Onderwies

Het Huus van de Taol is ok slim actief in het onderwies. Op de peuterspelzaolen kun wij het pregram 'Klaor veur de Start' oetvoeren en veurlezen. Veur de basisschooulen heb wij een jaor of wat leden het lessenpakket Krummels ontwikkeld. De helft van de Drèentse basisschooulen hef dat pakket anschaft. Wieder dooun der een koppel basisschooulen met an het veurleesproject. Vrijwilligers van het Huus van de Taol lezen in meertmaond-streektaolmaond veur in 't Drèents. Op middelbaore schooulen geef wij regelmaotig gastlessen over het Drèents.

Op de pabo wark we met an curriculumontwikkeling en geef wij lessen en gastcolleges. En aal jaor binnen der ongeveer 200 volwassen die een cursus volgen op het gebied van de Drentse taol en cultuur. Die cursussen binnen ontwikkeld deur het Huus van de Taol en worden geven deur gekwalificeerde docenten van het Huus van de Taol.

Drèentse literatuur

Literatuur is een belangrieke uting van de Drentse cultuur. Stichting Het Drentse Boek, dat een stee hef in het Huus van de Taol, is slim belangriek veur de schrieverij in ouze previncie. De oetgever gef Drèentse boouken en boouken over Drenthe oet. Aal jaor kommen der gemiddeld acht neie titels oet. De oetgave van de tidschriften Oeze Volk / Maandewark en Roet gebeurt onder verantwoordelijkheid van het Huus van de Taol, dat ok schriefwedstrieden, de Drentse boekenweek, literaire cafés, schrieversbijkomsten en zuskwat organiseert. Veur twaalf uur in de week warkt een redacteur in het Huus van de Taol, zodat de doelstelling op het gebied van de schrieverij gooud tot zien recht komp.

Stenenkunstenaar Chris Booth wil in Drenthe een groot(s) monument maken

De uit Nieuw-Zeeland afkomstige, internationaal bekende stenenkunstenaar Chris Booth wil in de buurt van Borger, nabij het Hunebedcentrum, een indrukwekkend landart-sculpture bouwen als eerbetoon aan de oude hunebedden en als verbinding van verleden en heden. Op een verhoogd stuk duin van ruim honderd meter lengte, aangelegd op een wal van zand en keileem, worden straks 20.000-25.000 Drentse zwerfkeien met elkaar verbonden in een capsule die wind en licht doorlaat, maar waar mensen niet in kunnen. Een volwassen Drentse eik die bovenop het duin komt te staan, naast de geweven keienconstructie, symboliseert het leven en de natuur. De plek, in een open landschap waar lucht en wind vrij spel hebben, krijgt een ietwat mythische uitstraling, waar bezoekers de oerkrachten van het leven in een verduurzaamde omgeving ervaren.

Het plan is door Chris Booth ontwikkeld in samenwerking met een initiatiefgroep waarin het Hunebedcentrum, het Drents Landschap, galerie De Omgeving in Borger, de gemeente Borger-Odoorn en de provincie Drenthe zijn vertegenwoordigd. In oktober is er een stichting opgericht (de Stichting Chris Booth Landart Drenthe) die zich met de verdere uitwerking en de financiering van het plan zal bezighouden.

Omdat we in economisch lastige tijden leven, is een groot deel van 2011 gericht op het binnenhalen van de benodigde gelden. Voor de constructie van het landart-sculpture is circa een half jaar nodig. Als alles

volgens plan verloopt, kan in het najaar van 2011 met de constructie worden gestart, waarna het monument vóór de zomer van 2012 gereed kan zijn.

Adoptieregeling Voor de financiering zullen meerdere bronnen worden aangeboord: van Drentse overheden en Drentse culturele en museale instellingen, tot landelijke subsidiefondsen (loterijen, andere fondsen) en bijdragen vanuit de Drentse bevolking, fans van het werk van Chris Booth, kunst-, cultuur/natuur- en stenenliefhebbers in binnen- en buitenland en via bedrijven/sponsoring. Ten behoeve van deze derde categorie is het idee een adoptieregeling te ontwikkelen, waarbij men voor een klein geldbedrag een steen kan

Het monument krijgt een mythische uitstraling, waar bezoekers de oerkrachten van het leven ervaren

Realisatie *Echo van de Veluwe*, Kröller-Möller museum, 2005, Chris Booth (oranje hesje).

‘Vanaf het moment dat ik de hunebedden zag, hebben ze me niet meer losgelaten. Het landart-sculpture verwijst daarnaar, maar verbindt ook het heden met het verleden’
(Chris Booth)

adopteren en in ruil daarvoor de boorkern ontvangt. Alle 20.000-25.000 zwerfkeien worden namelijk met een holle boor doorboord om via roestvrijstalen kabels in spiraalvormen met elkaar te worden verbonden. De uitgeboorde kernen -stenen staafjes van zo'n zes millimeter dikte en vijf tot tien centimeter lengte-, zijn unieke dwarsdoorsneden van de tijd en daarmee van het leven zelf: de Drentse zwerfkeien zijn immers miljoenen jaren oud. Ook wordt een beroep gedaan op de Drentse bevolking en op boeren om zelf zwerfkeien aan te leveren die zich in hun tuin of op hun land bevinden. Het gaat om stenen met een diameter van tussen de twaalf en twintig centimeter, geen supergrote keien dus. Daarnaast zullen nog andere ideeën worden ontwikkeld waarmee mensen zich kunnen verbinden aan dit monument. Via een deels regionale, deels landelijke en deels internationale campagne zullen op tal van fronten acties worden ontwikkeld die bekendheid voor het project genereren en financiële steun benadrukken.

Fascinatie voor hunebedden Het betrekken van de Drentse bevolking en van particulieren bij dit project is essentieel, zowel naar subsidieverstrekking toe, maar zeker ook voor de kunstenaar zelf. Chris Booth zoekt altijd uitdrukkelijk naar manieren om de lokale bevolking bij zijn werken te betrekken. Vaak zijn dat vertegenwoordigers vanuit de oorspronkelijke bevolking zoals Aboriginals of, in zijn eigen land, de Maori's. Hoe heeft hij dat hier gedaan? Chris Booth: 'Toen ik in 2003 voor een ander project in Nederland

was (zie kader), ben ik ook in Drenthe geweest. Vanaf dat moment hebben de hunebedden mij niet meer losgelaten. Voor dit project heb ik veel met boeren uit het Hunzedal gesproken, maar ook met geologen en deskundigen van het Hunebedcentrum en met de archeoloog Tjalling Waterbolk. De hunebeddencultuur van 5000 jaar geleden spreekt mij zeer aan, vooral ook het indrukwekkende gegeven hoe de landbouwers van toen hun doden begroeven in die gigantische steenconstructies die de tand des tijds makkelijk lijken te hebben doorstaan. Uniek voor het Hondsruggebied is dat daar in de één na laatste ijstijd -150.000 jaar geleden- verschillende Scandinavische gletjerstromen bij elkaar kwamen, wat in de herkomst van de zwerfkeien is terug te vinden. Daarna is het gebied lange tijd een woestijn geweest met grote zandduinen. Deze elementen komen in het ontwerp terug. Hoewel de 20.000-25.000 zwerfkeien in de capsule een samenhangend geheel vormen, waar mensen in tegenstelling tot de hunebedden niet in kunnen, zou ik het mooi vinden als bezoekers de stenen straks verrijken door er waxinelichtjes in en omheen te branden, door er briefjes achter te laten met verstilde boodschappen, etc.'

Voor meer informatie over Chris Booth en zijn werken zie: www.chrisbooth.co.nz
Vanaf begin 2011 is de website van het project online via www.chrisboothlandartdrenthe.nl

Chris Booth en Nederland

Chris Booth heeft in Nederland twee eerdere kunstwerken gemaakt. In het Friese Tytsjerk verrees in 2003 als onderdeel van de Kunstmanifestatie Art in Motion een zeven meter hoge constructie onder de naam *Varder III*. Rondom een houten paal bouwde Chris, samen met enkele Friese vrijwilligers, een vijf meter hoge opbouw van zorgvuldig geplaatste stukken eiken-, beuken- en lindehout (lokale boomsoorten). Bovenop werd een twee ton zware zwerfkei geplaatst, afkomstig van het land van een boer uit de omgeving. Met een speciale diamantboor was het hart uit deze granieten kei weggeboord, zodat ie -als een ring- over de houten paal heen viel. Door de druk en het natuurlijk proces waarbij hout vergaat, zakke de zwerfkei langzaam omlaag.

Was het Tytsjerk-project relatief klein, dat kon niet gezegd worden toen Chris later dat jaar werd gevraagd om in de beeldentuin van het door hem bewonderde Kröller-Möller museum op de Hoge Veluwe een monumentaal werk te creëren. In *Echo van de Veluwe*, onthuld medio 2005, zijn 310 grote zwerfstenen -verzameld door de lokale bevolking-, met elkaar verbonden in een gigantische eivormige, rechttopstaande spiraalvorm. Voor het ontwerp deed Chris onderzoek naar onder andere de geschiedenis van de beeldentuin en de aanwezige flora en fauna. Zoals vaak in zijn werk, zijn enkele ouderen in het denk- en ontwerpproces alsook tijdens de uitvoeringsfase, een belangrijke inspiratiebron. Bij de uitvoering werd in een werkplaats van elk van de stenen eerst de geologische afkomst onderzocht. Daarna zijn de stenen door Chris en zijn team gesorteerd op een grote, golvende betonnen plaat, op maat gezaagd, doorboord en met grote roestvrijstalen kabels aan elkaar gekoppeld. Toen het kunstwerk na tien maanden klaar was, werd het 32 ton wegende gevaarte omhoog getakeld en over de bomen heen op zijn plaats gezet. *Echo van de Veluwe* is inmiddels uitgegroeid tot een druk bezocht kunstwerk van de Kröller-Möller-beeldentuin.

Wereldwijd heeft Chris Booth meer dan tweehonderd werken gemaakt die elk op hun eigen manier een brug slaan tussen heden en verleden, waarin voor mensen van nu verhalen verteld worden die refereren aan mensen van toen, vaak de oorspronkelijke bewoners. Op dit moment worden er twee grote projecten van Chris gerealiseerd, in Engeland en in Australië.

Inspirerend MoMo-symposium Rijksluchtvaartschool - Eelde

Een frisse wind door de Monumentenzorg

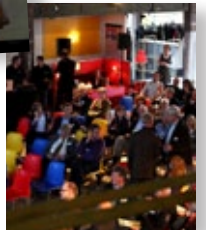
Op 5 november vond in het leegstaande, monumentale gebouw van de voormalige Rijksluchtvaartschool in Eelde een symposium plaats over Modernisering van de Monumentenzorg (MoMo). Het werd een bijzondere bijeenkomst met een (on) uitgesproken intentie: we zetten de tanden in een vernieuwende aanpak van de monumentenzorg. De keuze om juist dit jaren '50-gebouw hiervoor te gebruiken werkte verrassend goed voor de aanwezige bestuurders, ambtenaren, architecten, ondernemers, raads- en statenleden en vertegenwoordigers van erfgoedorganisaties.

MoMo draait om cultuurverandering in de monumentenzorg en heeft drie inhoudelijke pijlers:

- verankering van monumentenzorg in ruimtelijke ordening;
- aandacht voor herbestemming van monumenten;
- vermindering regeldruk en meer invloed van burgers.

Fotografie
Jan Willem
van Bruggen

Kernpunten van het symposium waren (meer) herbestemming van monumenten, verankering van cultuurhistorie en monumentenzorg in de ruimtelijke ordening en aandacht voor monumenten uit de wederopbouwperiode (na 1945). Gastheer Harm Assies, wethouder van de gemeente Tynaarlo, heette de deelnemers welkom, mede namens initiatiefnemer Provincie Drenthe en medeorganisator Stichting Drents Plateau.

MoMo kan door! Sander Bersee van het ministerie van OCenW kwam met het verheugende nieuws dat MoMo op volle kracht verder kan met het nieuwe kabinet. De nadruk komt te liggen op herbestemming van monumenten. Provincies krijgen een grotere verantwoordelijkheid voor ruimtelijke ordening. De vergunningverlening voor monumenten wordt veel eenvoudiger en minder vergaand. Vanaf januari 2012 zullen gemeenten verplicht een paragraaf aan cultuurhistorie en monumentenzorg moeten opnemen in hun bestemmingsplannen. Cultuurhistorie moet dan worden meegenomen in belangafwegingen. Op deze manier krijgt cultuurhistorie/monumentenzorg een plek vooraan in het proces van ruimtelijke planvorming. Burgers kunnen er zo in een vroegtijdig stadium invloed op hebben.

Dirk Baalman, directeur van het Oversticht in Zwolle, ging met name in op de MoMo-doelstellingen van het rijk. Hij betoogde altijd uit te gaan van (cultuurhistorische) waarden, op basis waarvan ambities en daarna beleid wordt geformu-

leerd. Dit is een logische volgorde. Het rijk doet het met MoMo andersom; eerst beleid, dan ambities; en hoe zit het dan met de waarden? Dit gaat botsen! Hij vindt ook dat monumentenzorgers een stap moeten doen in de richting van ontwerpers. Ontwerpers hebben vooral handreikingen nodig over wat de essentie van een monumentaal gebouw en haar omgeving is, als basis voor restauratie of herbestemming. Dat vraagt cultuurverandering. Naar de mening van Baalman pakt de markt herbestemming wel op. Tenminste, als de overheid voldoende schaarste in stand houdt door sturing op bedrijventerreinen en woningbouw.

MoMo is ook een uitdaging Endry van Velzen, architect van De Nijl architecten uit Rotterdam, belichtte de betekenis van MoMo voor ontwerpers en die van het ontwerp voor monumentenzorgers. Hij stelde dat OCenW wel heel veel vertrouwen in de ruimtelijke orderingssector heeft. De praktijk is echter vaak dat plannen eerst op hun haalbaarheid worden onderzocht waarna een bestemmingsplan wordt gemaakt. De bestaande situatie wordt dan vastgelegd nadat belangen zijn gewogen. De kans dat monumentale waarden dan allang het onderspit hebben gedolven, is levensgroot.

Gedeputeerde Rein Munniksma (cultuur en landelijk gebied) betoogde cultuurverandering van MoMo als een grote uitdaging te ervaren. Munniksma ziet de provinciale omgevingsvisie als een goede start om cultuurhistorische structuren en herstel en onderhoud van monumenten in

te brengen in gebiedsontwikkelingen. Het Cultuurhistorisch Kompas verankert cultuurhistorie en monumentenzorg goed in de ruimtelijke ordening op provinciale schaal.

De grote vraag is hoe het rijk haar uitgangspunt dat maar twee overheidslagen zich bezighouden met een 'dossier', wil laten landen in de monumentenzorg? Omdat het zwaartepunt (verankering) in de ruimtelijke ordening bij provincies komt te liggen en gemeenten de uitvoerende taken doen, wordt dit nog een lastige opgave voor het rijk. Rein Munniksma stelt voor te investeren in verbeterde verhoudingen en samenwerking tussen de drie overheidslagen op monumentenzorg. Hij noemde de ontwikkeling van de provinciale monumentenlijst en het Cultuurhistorisch Kompas als voorbeelden van goed werkende processen waarin je kunt sturen op cultuurhistorische waarden. Munniksma wil graag investeren in het zichtbaar houden van de esdorpen en het bijzondere lijnenspel in de Veenkoloniën.

Vervolg 's Middags waren er op diverse locaties afwisselende workshops, gevolgd door een gezamenlijke afsluiting met een Noorderzon-achtige muzikale omlijsting. Het symposium vraagt nadrukkelijk om een vervolg. Er zijn al gemeenten die zich hiervoor gemeld hebben.

Voor meer info of ideeën kunt u terecht bij Annet Popken (a.popken@drenthe.nl), Wendy Schutte (w.schutte@drenthe.nl) of Hermie Rijkens (h.rijkens@drentsplateau.nl).

Terug- en vooruitblik op Drentse Culturele Uitdag

Op zaterdag 11 september werd het Drentse culturele seizoen geopend met de Drentse Culturele Uitdag. In alle Drentse gemeenten waren, voor de derde keer op rij, uiteenlopende culturele activiteiten te zien en te beleven. Bezoekers konden hun hart ophalen aan klassieke muziek, popmuziek, theater, poëzie, literatuur en beeldende kunst. In bijna alle gemeenten waren culturele markten te vinden en dankzij Monumentendag waren ook veel oude gebouwen geopend.

Doel van de Uitdag is inwoners van Drenthe kennis te laten maken met het culturele aanbod in hun directe omgeving en de activiteiten in het nieuwe seizoen. De Drentse Culturele Uitdag is een initiatief van de provincie Drenthe. Elke gemeente kent een eigen organisatie. Kunst & Cultuur Drenthe coördineert de provinciale publiciteit rond het fenomeen. In dit artikel blikken we met medewerkers vanuit enkele gemeenten terug, maar we kijken ook vooruit.

Wat is het belang van de Drentse Culturele Uitdag?

Ria Trip, coördinator van het Glasblazersfestival en van de Uitdag in Borger-Odoorn: 'De Drentse Culturele Uitdag zet in de eerste plaats een gemeente cultureel op de kaart en stimuleert haar inwoners aan de culturele activiteiten deel te nemen. We kunnen zo verschillende vormen van cultuur en in ons geval ook kunst presenteren. Ook kunnen dorpen binnen een gemeente aansluiten bij dit initiatief. Wij zijn erg enthousiast over de dag en de organisatie.'

Klaasje Everts, beleidsmedewerker Cultuur, Aa en Hunze: 'In Aa en Hunze is de Culturele Uitdag hét moment om het nieuwe culturele jaar in te luiden. We tonen het brede culturele aanbod dat onze gemeente biedt en brengen deze onder de aandacht van een breed publiek.'

Esther Halma, cultuurcoach De Wolden: 'Wij willen méér mensen actiever bij kunst en cultuur betrekken. Dit doen we door organi-

saties, verenigingen en andere geïnteresseerden een podium te bieden, maar ook door een gevarieerd programma samen te stellen. Denk aan een kinderplein met workshops zandsculptuur en kindercircus maar ook presentaties van kunstenaars en culturele instellingen en alles daar tussenin.'

Gonny Otten, bibliotheek Zuidlaren, gemeente Tynaarlo: 'De Drentse Culturele Uitdag is een startsein, maar ook een podium voor de diversiteit van lokale culturele uitingen: ontmoeting en uitwisseling, dichtbij en herkenbaar, verrassend en bijzonder.'

Jos van der Werff, namens stichting Podia Midden-Drenthe: 'Voor Midden-Drenthe geldt dat elk tweede weekend van september op vrijdag, zaterdag en zondag de inwoners in de drie hoofdkernen van de gemeente in aanraking worden gebracht met het brede spectrum van het aanbod van kunst en cultuur. Tevens kunnen alle organisaties, verenigingen en personen zich door middel van een variatie aan aanbod presenteren. Workshops en kruisbestuivingen zijn aan de orde om nieuwe ontwikkelingen te stimuleren.'

Hoe moet de Drentse Culturele Uitdag er over vijf jaar uitzien?

Ria Trip: 'Als grensgemeente van de provincie Drenthe is het best moeilijk om je te profileren. Wij zijn in Nieuw-Buinen ook erg afhankelijk van de provincie Groningen en de dorpen in deze grensstreek en dat maakt het adverteren en promoten wel eens lastig, hebben we ervaren. Het finan-

'De Drentse Culturele Uitdag is een startsein, maar ook een podium voor de diversiteit van lokale culturele uitingen: ontmoeting en uitwisseling, dichtbij en herkenbaar, verrassend en bijzonder'

cieel ondersteunen van de projecten zal ook in de toekomst gegarandeerd moeten worden. Hopelijk kan de Drentse Culturele Uitdag over vijf jaar nog steeds hetzelfde bieden.'

Esther Halma: 'Ons staat voor ogen een groots cultureel feest waarbij vele Drenten actief betrokken zijn; samenwerking met verschillende culturele partijen en bewoners waarbij iedereen de culturele synergie proeft, ziet en beleeft!'

Gonny Otten: 'Een evenement met grote naamsbekendheid, veel bezoekers en naast de "traditionele" uitingen, ook plek voor "nieuwe" culturele uitingen games, film (you tube) twitter.....'

Jos van der Werff: 'Een spetterend, inspirerend en creatief gebeuren waar bezoekers en deelnemers elkaar inspireren gedurende het hele culturele uitweekend. Nieuwe initiatieven ontstaan en er is een culturele infrastructuur met een culturele agenda.'

Belangstelling genoeg, cultuur aanbod voor senioren beperkt

Gekleurd Grijs stimuleert actieve deelname ouderen aan kunst en cultuur

In Drenthe wonen relatief veel ouderen, een groep die een lage participatiegraad kent op het terrein van kunst en cultuur. De provincie Drenthe wil graag weten waarom dit zo is en vooral hoe daar verandering in kan komen. Kunst & Cultuur Drenthe en STAMM CMO Drenthe maakten in opdracht van de provincie een projectplan dat aangeeft hoe je ouderen stimuleert actief deel te nemen aan kunst- en cultuuractiviteiten in Drenthe. Het plan van aanpak heeft de titel Gekleurd Grijs gekregen.

Kunst als middel om tot gesprek te komen Uit een eerste onderzoek van Kunst & Cultuur Drenthe en STAMM CMO blijkt dat ouderen, gemeten vanaf 55 jaar, graag actief met kunst bezig zijn. Leeftijd lijkt daarbij niet uit te maken; zowel vitale 55-plussers, als alleenstaande eenzame senioren en ouderen in verzorgings- en verpleegtehuizen geven aan dat zij graag willen meedoen. De activiteit moet wel betaalbaar zijn (max. € 10,-) en bereikbaar (inclusief vervoer of in de eigen omgeving). Behalve de culturele

activiteit zelf, vinden ouderen ook de sociale component belangrijk. Denk daarbij aan contact met andere, vooral jongere mensen, de ontvangst, een hapje/drankje en de gelegenheid om na te praten.

waarin ouderen mogen kiezen uit een culturele proeftuin. Deze proeftuin biedt een breed aanbod in workshops en lessen in alle kunst disciplines.

Drentse culturele organisaties spelen onvoldoende op ouderen als doelgroep in

Kansen voor culturele organisaties Ouderen vormen dus wel degelijk een groep die massaal aan cultuur kan deelnemen. De Drentse culturele organisaties lijken hier nog onvoldoende op in te spelen. Kunst & Cultuur Drenthe en STAMM CMO willen de komende maanden inventariseren hoe het gesteld is met het huidige culturele aanbod voor ouderen in Drenthe en welke activiteiten en evenementen toegankelijk gemaakt kunnen worden voor senioren. Ook wordt gezocht naar culturele projecten in Noord-Nederland waarin jongeren en ouderen gezamenlijk (kunnen) participeren. Daarnaast wordt een pilot uitgevoerd in Midden-Drenthe en Emmen

Culturele organisaties die een bijdrage willen leveren aan het onderzoek, plannen hebben gericht op ouderen of reeds mét en vóór ouderen werken, kunnen contact opnemen met Marjan Oostmeijer, Kunst & Cultuur Drenthe, tel. (0592) 33 69 99 of marjan@kcdr.nl

Marjan Oostmeijer

Nieuwe publicaties, websites en aankondigingen

Nieuwe websites voor bibliotheken; live per 4 oktober!

Sinds 4 oktober zijn de nieuwe websites van de Drentse bibliotheken 'in de lucht'. Voor de organisatie van de websites is gekozen voor het 'Rabobank-model', d.w.z. de dienstverlening is weliswaar centraal georganiseerd, maar de klant ervaart die alsof het van de lokale vestiging komt. Vertaald naar de bibliotheek betekent dit dat de klant vanaf de lokale bibliotheeksite werkt, bijvoorbeeld www.bibliotheekaalden.nl. Komt hij (lees ook: zij) toch via het algemene adres (www.bibliotheekendrenthe.nl) binnen, dan kan hij via de biblikiezer alsnog de bibliotheek van zijn keuze aanklikken. De informatie op de sites is meer onderverdeeld naar doelgroepen en thema's. En er zijn nieuwe rubrieken als 'Nieuws', 'Agenda', 'Kalender' en 'Veelgestelde vragen'.

Verbeteringen De vernieuwing van de websites was nodig om een aantal verbeteringen door te voeren en om de sites 'toekomstbestendig' te maken. Verbeteringen in vergelijking met de oude sites zijn o.a.:

- een helder ontwerp;
- een logische navigatie, die meer aansluit bij hoe de klant zoekt; website en zoeken in de catalogus zijn verweven tot één geheel, waarbij de klant op een Google-achtige manier kan zoeken;
- een mooiere en meer eigentijdse 'look and feel'.

De site voldoet aan de belangrijkste kwalitatieve en toegankelijkheidseisen. De doelgroep omvat bezoekers van twaalf jaar en ouder. Er is wel een rubriek voor kinderen en in een later stadium maken we een aparte site voor kinderen. Daarnaast biedt de site meer ruimte voor lokaal nieuws.

Foto's Marga Buitendijk

Nieuwe functionaliteiten

- **Mijn menu** Bibliotheekleden komen na het inloggen op Mijn Menu, een persoonlijke pagina waarin ze op gemakkelijke wijze o.a. de uitleentermijn kunnen verlengen, hun reserveringen kunnen bekijken en kunnen zien wat ze eerder hebben geleend.
- **Zoeken naar boeken** Voor het zoeken naar boeken en andere materialen uit het aanbod van de gezamenlijke Drentse bibliotheken, wordt gebruik gemaakt van de Aquabrowser. Net als bij Google kun je in een zoekbalk een term invullen, waarna de Aquabrowser allerlei treffers presenteert. Hierna kun je aan de rechterkant van het scherm desgewenst de resultaten verfijnen. Weet een klant nog niet precies wat hij zoekt, dan kan hij spelen met de 'woordenwolk'. Wanneer een klant een treffer aanklikt komt hij via de Aquabrowser in de achterliggende webcatalogus terecht en krijgt hij informatie over de beschikbaarheid van het materiaal.
- **Web 2.0-toepassingen** In de webcatalogus zijn allerhande nieuwe 'snuffjes' toegevoegd. Zo kan de klant zelf boeken, cd's en dvd's beoordelen (met sterren), recensies schrijven, trefwoorden toekennen (taggen) en boekenlijstjes aanleggen. De verwachting is dat deze 'snuffjes' -web 2.0-toepassingen die de klant de mogelijkheid bieden om mee te doen en te reageren- in de toekomst steeds belangrijker zullen worden. Koppelingen met sociale netwerken (Delicious, Facebook, etc.) volgen.
- **Lokaal nieuws** De Agenda en het Nieuws op de homepage worden lokaal gevuld m.b.v. G!DS, de landelijke sociale kaart-database van de bibliotheken. Dit betekent dat organisaties hun gegevens maar één keer hoeven in te vullen of te wijzigen om op alle websites die met de G!DS werken de informatie up-to-date te houden.

Promotie De website en daaraan verbonden 2.0-toepassingen worden breed gepromoot met o.a. een digitale nieuwsbrief, boekenleggers met uitleg over het zoeken en freecards van een wedstrijd waarmee klanten door het schrijven van een recensie een iPod kunnen winnen. Voor vragen, opmerkingen en problemen m.b.t. de nieuwe website is een helpdesk gecreëerd. Van hieruit zal ook de rubriek Veelgestelde vragen worden aangevuld.

Een dynamische website De website is inmiddels in gebruik genomen, maar is niet 'af' in de zin van dat we er vanaf nu niet meer aan werken. Integendeel, de nieuwe site zal minder statisch zijn dan de oude,

want de bibliotheek wil met de tijd mee. In de volgende fase wordt bijvoorbeeld de muziekwebsite geïntegreerd, wordt de readspeaker (voorleesfunctie op websites) geïnstalleerd, etc. Het voortdurende sleutelen aan de website heeft niet alleen tot doel de site actueel te houden, maar wil vooral ook de klanten optimaal van dienst zijn. Om te voorkomen dat er maar 'lukraak' aan de site gesleuteld wordt, is er een internetredactie ingesteld.

Anne van der Wal

Cultuur Kort

Museum De Buitenplaats - Eelde

Olga Wiese – Het Rijk der Kneuzen 11 december 2010 t/m 27 februari 2011

De kunstenares Olga Wiese (1944, Middelburg), ook wel een van de beste onbekende schilders van het Noorden genoemd, beschilderde o.a. één van de kamers van het naast het Museum gelegen Nijsinghuis. Nu wordt in het Museum paviljoen van Museum De Buitenplaats een solotentoonstelling aan haar gewijd.

Veel belangstelling tentoonstelling Fiep in vogelvlucht nog t/m 5 december 2010

Jip en Janneke, Floddertje en Pluk van de Petteflet. De illustratrice Fiep Westendorp gaf de figuren van Annie M.G. Schmidt een gedaante. Deze helden én nog veel meer door Fiep Westendorp gecreëerde figuurtjes zijn nog tot 5 december te zien op de tentoonstelling Fiep in vogelvlucht.

Vooraf kinderen en hun leraren van de basisschool toonden veel belangstelling en stromen en masse toe. Op deze foto geven enkele schoolkinderen een interview over hun bezoek aan de tentoonstelling voor de camera van 1TV nieuws.

Voor inlichtingen & reservering:
Museum De Buitenplaats
Hoofdweg 76, 9761 EK Eelde
www.museumdebuitenplaats.nl
(050) 309 58 18

Kunst en Cultuur Drenthe

Popronde Emmen - groot succes

De Popronde heeft dit jaar voor het eerst ook Drenthe aangedaan. Jarenlang trok het popevenement aan Drenthe voorbij, maar Made in Drenthe en Kunst & Cultuur Drenthe zijn er in geslaagd het evenement naar Emmen te halen. Op vrijdag 5 november 2010 was het zover. 25 Nederlandse talentvolle popacts zorgden voor een geweldige sfeer en heerlijke muziek in het centrum van Emmen. Om die sfeer te proeven, moest je echter wel meerdere locaties, waaronder de bibliotheek en diverse cafés, bezoeken, want

buiten was -op een nat pak na- weinig te halen. Ondanks het slechte weer, waren alle locaties goed bezocht en dat geeft goede hoop voor de volgende editie in 2011. Die komt er zeker weer in Emmen!

De Popronde is een gratis toegankelijk landelijk reizend festival dat ieder jaar plaatsvindt in zo'n 25 steden. De Popronde biedt bands de mogelijkheid te spelen buiten de eigen regio en zich te presenteren voor nieuw publiek, pers en programmeurs. De optredens vinden plaats in cafés, theaters en poppodia in een stad.

Foto © Erik Eilering

Cultuurloket

De gemeente Noordenveld opende, als eerste Drentse gemeente, begin februari 2010 een Cultuurloket. Hiermee kwam de gemeente tegemoet aan wensen van cultuuroefenaars binnen haar gemeentegrenzen. Er is nadrukkelijk ook ruimte voor nieuwe initiatieven.

De geboden ondersteuning reikt van het aanvragen van een subsidie tot het meedenken bij het opzetten van een atelierroute, van het zoeken naar een geschikte oefenruimte tot de vraag 'hoe maken we het Vasalis-kunstwerk interactief bruikbaar voor alle bezoekers'. Het Cultuurloket organiseert jaarlijks twee bijeenkomsten rondom een thema. Binnenkort gaan de amateurdichters in de gemeente aan de slag onder de titel 'Dichter in de buurt'. Niet alleen kunstenaars, ook bedrijven, verenigingen en scholen kunnen met vragen over kunst en cultuur bij het loket terecht. Het Cultuurloket is, met uitzondering van de schoolvakanties, wekelijks aanwezig in een van de Noordenveldse bibliotheken (Roden, Norg en Peize).

Voor meer info: cultuurloket@kcdr.nl
of Loes Hoff, loes@kcdr.nl

Gevangenis­museum Veenhuizen

De Vloek van Veenhuizen, interactieve kinderlij­n door vaste expositie

Het Gevangenis­museum belicht in de vaste expositie de geschiedenis van het gevangeniswezen en de strafrechtstoepassing van 1600 tot heden in al zijn facetten. In de vijf jaar dat het Gevangenis­museum open is, is gebleken dat kinderen het onderwerp waar het museum over gaat heel interessant vinden, maar dat de huidige vaste expositie kinderen onvoldoende aanspreekt. Daarom is er eind 2008 met financiële ondersteuning van de provincie Drenthe een concept ontwikkeld voor een speciale interactieve kinderlij­n door de vaste expositie: De Vloek van Veenhuizen.

Met De Vloek van Veenhuizen wordt het verhaal dat het Gevangenis­museum vertelt

toegankelijk gemaakt voor kinderen van ca 7-12 jaar, een belangrijke doelgroep van het museum. Het wordt een interactieve tour die educatief, uitdagend, gemakkelijk en spannend is; in de geest van de magische verhalen van Roald Dahl en Harry Potter betrekken we kinderen in een origineel, maar tegelijkertijd herkenbaar verhaal. Het museum is nog druk bezig met het werven van de benodigde fondsen. Inmiddels hebben zowel de Mondriaan Stichting als het SNS Reaalfonds een royale financiële toezegging gedaan en hoewel de financiering daarmee nog niet rond is, komt de uitvoering van het project hiermee al wel een stuk dichterbij. Het museum hoopt De Vloek van Veenhuizen in de 2e helft van 2011 aan het publiek te kunnen presenteren.

'Wat heeft U hier te zoeken?'

Ruim 50 jaar geleden was dit een normale vraag die de Gestichtswachter stelde aan de niets vermoedende bezoeker van het gesloten justitiedorp Veenhuizen. Deze vraag is nu ook de titel van een uniek boek dat het Gevangenis­museum eind september uitbracht. Het schetst de geschiedenis van Veenhuizen; een geschiedenis die tot aan de dag van vandaag voor veel mensen een bijzondere aantrekkingskracht en betekenis heeft.

In één van de drie oude dwanggestichten opende in 2005 het Gevangenis­museum haar deuren. Het afgelopen jaar hebben ruim 100.000 bezoekers het museum bezocht en naar verwachting zal ook dit jaar met een dergelijk bezoekersaantal worden afgesloten. Het museum kreeg zo vaak de vraag naar een informatief en beeldend boek over Veenhuizen, dat is besloten dit in eigen beheer uit te geven. Onder leiding van bedenker en samensteller Ben Trip, heeft een gedreven team deskundige vrijwilligers hier de afgelopen drie jaar hard aan gewerkt. Dat heeft geresulteerd in een prachtig boek voor iedereen

die geïnteresseerd is in verleden en heden van Veenhuizen. Door de unieke foto's, aquarellen, feiten en prachtige verhalen komt de geschiedenis van 'pauperparadijs' tot en met gesloten justitiedorp voor de lezer tot leven.

Het boek kost € 16,95,- en is verkrijgbaar bij het Gevangenis­museum, de webshop van het museum en bij diverse boekhandels in Drenthe.

Drents Archief

Renovatie pand Om bezoekers van het Drents Archief een belevenis in het archiefgebouw te bieden zal het monumentale pand een fikse metamorfose ondergaan. Architectenbureau Zecc levert binnenkort het definitief ontwerp op. Lichte kleuren en transparante ruimtes laten het oude interieur uit 1901 goed tot z'n recht komen. Het vernieuwde Drents Archief zal in het voorjaar van 2012 zijn deuren openen.

Drents Archief 3.0 De bouw van het innovatieve medium Drents Archief 3.0 is ook in gang gezet. Daarmee kan iedereen een virtuele reis maken door Drenthe en navigeren door de tijd op basis van historische kaarten. Het Drents Archief, Drents Museum en het Dierenpark Emmen werken onder de noemer van Smart Info samen om de geavanceerde technologie die hiervoor nodig is te realiseren. De eerste versie van het medium Drents Archief 3.0 is in het najaar van 2011 gereed.

Hunebedcentrum

Unieke samenwerking tussen Hunebedcentrum en het Instituut voor Communicatie en Media Museum hebben tegenwoordig moeite om bij te blijven met alle nieuwe communicatiemiddelen. Zo ook het Hunebedcentrum. De komende jaren gaan we ons flink verdiepen in de wereld van QR codes, Youtube, Foursquare, augmented reality, Twitter, nieuwe webomgevingen, Layar en nog veel meer. Om dit te bereiken zijn we een unieke samenwerking aangegaan (inclusief het ondertekenen van een convenant) met het Instituut voor Communicatie en Media van de Hanzehogeschool in Groningen. Studenten gaan bij het Hunebedcentrum aan de slag om ons op de hoogte te brengen van de nieuwste communicatiemiddelen en daarvoor toepassingen binnen het museum te zoeken. Zo kun je op smartphones (mobiele telefoontjes) met behulp van de nieuwe techniek Layar het landschap beleven in een combinatie van beelden en informatie gekoppeld aan GPS-locaties. De eerste 25 studenten zijn al aan de slag. Zij doen onderzoekopdrachten naar merkbeleving, toepassing van Layar-technieken, het museum van de toekomst, etc. De onderzoeksresultaten worden later door nieuwe studenten praktisch uitgewerkt. Als tegenprestatie gaan mensen vanuit het Hunebedcentrum gastcolleges verzorgen. Het Hunebedcentrum wordt daarmee een experimenteel centrum voor de opleiding in Groningen. Voor het Hunebedcentrum een prachtige kans om voorop te lopen in museumland.

Colofon

CultuurMagneet is een uitgave van de provincie Drenthe en verschijnt drie keer per jaar.

Aan dit nummer werkten mee Vej Adler, Niels van Beek, Monica Boekholt, Ben Bruil, Abel Darwinkel, Frank Heijster, Pam Miedema, Sonja van der Meer, Wouter Meijering, Aranka Oosting, Marjan Oostmeijer, Albert Rademaker, Wendy Schutte, Peter Sluiter, Jan Stam, Marieke Vegt, Anne van der Wal, Joris Westerink, Joke Wolff, Harrie Wolters, Albert van der Zeijden

Redactieforum Vej Adler (Gevangenis­museum Veenhuizen), Sonja van der Meer (Het Drentse Landschap), Aranka Oosting (Kunst en Cultuur Drenthe), Liesbeth Simon (Drents Plateau)

Eindredactie en productie M!C - Meesters in Communicatie, Gerrit Kamstra

Grafische verzorging Docucentrum provincie Drenthe

Omslag ontwerp Albert Rademaker

Redactie-adres Provincie Drenthe, Afdeling SEO, Team Cultuur, Postbus 122, 9400 AC Assen, cultuurmagneet@drenthe.nl

Een pdf-versie van dit nummer is te vinden op www.provincie.drenthe.nl/thema/cultuur

CultuurMagneet nummer 6 verschijnt in maart 2011

SEO10101904

C U L T U R E L E P R I J S 2 0 1 0

Albert Rademaker -
Expositie Aa en Hunze

De gemeente Aa en Hunze is bijzonder trots op haar inwoner Albert Rademaker die de Culturele Prijs van Drenthe 2010 heeft gewonnen.

Naar aanleiding hiervan wil de gemeente tijdens het culturele jaar 2011 graag een expositie met eigen werk van Albert inrichten, in combinatie met een symposium. Expositie en symposium zullen in het najaar op een bijzondere locatie in Aa en Hunze plaatsvinden en worden in nauwe samenwerking met Albert georganiseerd.

Op de website www.cultuurlijkaenhunze.nl vindt u een actueel overzicht van alle activiteiten die in Aa en Hunze plaatsvinden als onderdeel van de Cultuurgemeente van Drenthe 2011 (zie ook p. 6-7).

HET RADEMAKER HANDSCHRIFT

